

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe un jum. . . 12 "
Pe o lună . . . 2 "
Nrul de Duminică
Pe un an . . . 4 Cor.
Pentru România și
America . . . 10 Cor.
Nrul de zi pentru Ro-
mania și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Deak Ferencz-utca 20.
INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Mulțumite publice și Loc de-
schis costă fiecare ștr 20 fil.
Manuscrisurile nu se in-
polază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Istoriograful nostru.

Era o vreme când Ardealul stătea în fruntea istoriografiei românești. Ba putem zice că istoriografia noastră științifică în Ardeal s'a zămislit și din Ardeal și-a luat sâmborul peste celelalte țări românești.

Inceputurile istoriografice române sânt, firește, mai vechi. Primele încercări analiste, *letopisețele* slavonești, scrise în mănăstirile Bistrița, Putna, etc., se pierd în întunerecul secolilor trecuți și vor fi, probabil, tot atât de vechi ca și ființa principatelor române Moldova și Țara-Românească.

Urmează apoi epoca *cronicarilor* plini de calde simțăminte patriotice și de bătrânească înțelepciune. Scrierile frunțașilor dintre ei, Nestor și Grigorie Ureche, Miron și Nicolae Costin, Ioan Neculce și alții, sânt până astăzi monumente, încă nu destul de larg cunoscute, de bărbăție românească, de dragoste către moșia strămoșească și de durere pentru soarta vitregă a neamului. Și pe măsură ce scrutații actuali ai trecutului nostru pătrund mai adânc în cunoașterea documentelor din timpurile descrise de cronicari, se dovedește tot mai lămurit ce comoară de fapte și adevăruri istorice sânt cuprinse în serierile acestora.

Pe deasupra cronicarilor s'a ridicat apoi învățatul Voevod al Moldovei *Dimitrie Cantemir*. Acest spirit ales între toate spiritele luminate ale timpului său, prietenul marelui Leibnitz, întemeietorul Academiei regale din Berlin, este și va fi una din cele mai mari glorie ale românismului. Scrierile lui, în ro-

mânește și mai cu seamă în latinește, ru-sește și alte limbi străine, au făcut pentru întâia oră cunoscut în lumea mare numele de român, precum și originea, trecutul și importanța elementului românesc în orientul Europei.

După Cantemir, însă, urmează în Principatele Române o lungă epocă de decadință, atât în viața de stat, cât și în cea culturală. Scriitorii *români* cedară locul scriitorilor *greci*, cultura românească culturii grecești, și țerile române par'că nu mai aveau altă menire în lume, decât să fie hrănitorele străinilor, cari s'au instalat întrânsese ca la ei acasă, se îmbogățeau și se cultivau, în paguba elementului autohton, lăsat cu totul în părașinire.

Dar prevedința a voit, că tocmai în această epocă de dureroasă decadință, epoca *Fanarioșilor*, făclia românismului să se aprindă în altă parte. Urmează adică epoca glorioasă a învățaților școlii din Blaj. Crescuți în centrele culte ale Apusului, și în special în Roma, aceștia devin regeneratorii românismului, în limbă, în cultură, în conștiința națională. Opera lor țintește în general la biserica culturală a oropsitului neam românesc, dar preocuparea lor de căpetenie a fost să desgroape, din monumentele trecutului și din pergamentele prăfuite ale arhivelor din toată lumea, documentele originii noastre glorioase, de urmași ai cuceritorilor lumii, ai legionarilor Romei eterne. Pe urmă s'au strălucit să dovedească, cu mare aparat de erudițiune filologică și istorică, că toți românii de pretu-

tindenea sântem *un* popor, cu acelaș trecut. În fine, învățații școlii din Blaj s'au încercat cei dintâi să înghibeze, în legătură cu istoria statelor române, și istoria românilor din monarchia Habsburgilor.

Samuil Clain, Gherghie Șincal și Petru Maior, această triadă în veci ilustră a școlii blăjene, sânt înainte de toate istoriograful martiriului de 17 secol al românilor din Ardeal și Țara-Ugurească? Ei au desgropat cei dintâi documentele cari dovedesc suferințele fără pereche în istorie ale strămoșilor noștri, și sbuciumările lor eroice de a și păstra singurele bunuri ce au mai putut scăpa de lăcomia stăpânilor de alte neamuri: *limba și legea strămoșească*.

Prin scrierile lor nemuritoare, acești mari învățați ardeleni au devenit *reînvieții conștiinței naționale a tuturor românilor*. Dela ei avem conștiința originii noastre, a unității noastre prin limbă și cultură, precum și conștiința vitalității fenomenale a neamului nostru, cari toate ne-au redat încrederea într'un viitor mai fericit. Ei au întârziat numai acest viitor, iar noi, strănepoții lor, îl redăm astăzi în mare parte înfăptuit, sau apropiindu-se de înfăptuirea desăvârșită.

Durere însă, opera învățaților blăjeni n'a avut continuatori nemijlociți.

După izgonirea fanarioșilor din principatele române, și după restabilirea domniilor pământene într'insele, centrul de gravitațiune culturală a românilor s'a restabilit iarăși, încetul cu încetul și în mod prea natural, în capitalele acestora, în București

Björnson — idealul unui luptător.

Notițe de Horia P. Petrescu.

În bubulț surd de tunuri se apropie de țara fiordurilor, în cet, malestos, că și când s'ar înălța toată într'un vis plumburiu, un vapor cu stindardele lăsate îmbrăcate în zabranic de doliu. S'a stins vikingul timpurilor noastre și-l duc consăngenii, să odihnească în pământul scump al patriei atât de mult iubite. Par'că auzi chiar și un marș funebru de Grieg.

Vaporul și-a luat rămas bun dela coastele primitoare și roditoare ale Franței și, trecând în Marea Nordului, înaintează spre țărnișii sterpi odinioară, în cari a aruncat sămânță roditoare marelui norvegian, dând indemnuri spre bine.

El poate dormi liniștit. El *știe*, că și-a împlinit misiunea pe pământ: o misiune mare, nobilă, sfântă... Au nu vedeți căl de mult a fost iubit de consăngenii săi? Pe unde duc trupul lui rece își descoper toți capetele cu evlavie, mic și mare, înlă și bătrân, femei și bărbați și fiecare simțește cum îi trece prin vine fiorul fermecat: «A fost al nostru, și eu am să î mulțumesc ceva, și eu am avut o legătură sutletească cu el; doarmă în pace».

Ce minunată viață de erou și ce misiune dumnezească: să știi, că un neam întreg, mai mult, omenirea, îți datorează recunoștință, fiindcă ai perseverat în luptă, fiindcă ai învins luptând pentru bine și adevăr! Alții pot să și dorească altceva, tu, care vezi și simțești, că neamul tău are lipsă de indemnuri curate, să îi instrui lă și să auzi trecând pe lângă școală tinerele odrasle ale neamului tău, cum îți cântă:

«Da ne iubim patria aceasta!» imnul cântat de tine, cuvintele cari și-au fost smulse din inimă; să te uși țintă în ochii tinerimei universitare, să te cutremuri regăsindu-ți gândurile ogilindite aboli; să-ți îndrepti pașii spre casele, unde să perindă cășnicii clintite și să vezi, că nutremântul lor sufletelesc e opera ta; să simțești că teatrul național zacă pe umerii tăi; că dușmanii vieții tale își închină steagul în fața ta, recunoscându-ți meritele și intențiunile curate; că însuși regele, în hlamidă pompoasă, își descoper capul și îți întinde mâna prietenească — asta este viața trăită. Și așa a trăit Björnstjerne Björnson. Copiii îi cântă cântecele patriotice în școală, și se bucură de minunatele lui povești, ca «veselul ștregar» Eyvind, în tinerețe; tinerimea universitară îi ridică pe umerii ei și l-a dus în triumf, căci a fost un focar al avânturilor tineresci eroul acesta național; tinerele fete și femei și au luat drept țintă a vieții lor pe Walburg Fieldé din «Falimentul», pretinzând munca inimilor înroșite — toți, toți au găsit câte ceva smuls din inimile lor.

Björnstjerne Björnson a avut marea fericire să fie în concordanță cu spiritul aspirațiilor neamului său, să se simțească una și să aibă darul dela Dumnezeu de a putea înfrunta orice lovitură cu umerii săi lași, croșii din stâncile fiordurilor. Mulți cad la miloc de cărare, fiindcă respirația le este mai înceată, fiindcă sgomotul luptei și vederea idealelor sfășiate le sdruncină conștiința trupestă. Björnson a fost idealul unui luptător: vehement, curat la suflet; cu perseverență și cu un trup ce poate da față tuturor furtunilor.

Iată cum ni-l descrie *Strindberg* în amintirile sale:

«Într'o seară din toamna trecută, înforcându-mă în locuința mea din Paris, am descoperit un urlaș în fotoliul meu. El mă salută și-mi spuse numele: era Björnstjerne Björnson. Judecați-mi emoția: mă aflam în fața poetului, a cărui nume e, de 30 de ani, cuvântul — lozincă a întregii tinerimi scandinave, a cărui scrieri sânt citite pe capete, cum e citit în Franța Victor Hugo. Pentru mine era, ca și când aș fi dat de o apariție; credeam că văd pe unul din acei șampioni preistorici, tăiați în stâncă, mult mai mari, decât în natură. Capul îi era de piatră, părul ridicat, ca coama dela o căscă, sprâncenele groase, fața din bucăți mari de carne, trăind cu toate astea, ca argila jilavă a unui sculptor, la care se văd încă dungile schlei, umerii, în stare să poartă un tun, toracele și trunchiul în aceeași proporție, brațele făcute par'că anume ca să țină alica deasupra portalului unui templu sau, ca să flu mai modern, o cameră a comunelor; într'un cuvânt, un Atlante în haine orașenești și cu ochelari de aur».

Ca Thorbjörn din nuvela sa «*Syndve Solbakken*», *) sufletul lui B. căută lupta. În mijlocul luptei se simțea mai bine. Părea un luptător din vechile epopei germanice, care înclagă rândurile resesite și împănă pe prăjina steagului său inima sa cuprinsă de flacăra, smulsa din plept, (ca «Inima lui Dancu» a lui Gorki), ca să lumineze în întunerecul răspândit de dușmani.

*) Cititorii o găsesc tradusă în «*Luceafărul*», anul 1908.

și Iași. Astăzi centrul cultural al tuturor românilor este în București, capitala regatului liber al României, sau mai precis *Academia Română*, supremul for al culturii noastre naționale.

De altă parte, românii din monarhia Habsburgică, luptând din greu pentru apărarea existenței lor etnice, și fiind stânjeniți în lucrarea lor culturală prin persecuțiile politice ce au îndurat și îndură încă, n'au avut nici răgaz, nici liniștea sufletească, pentru a continua și desvolta opera istorică a marilor scriitori de cari vo. birăm mai sus. Prea puțini dintre ei s'au mai putut ocupa *ex professo* cu studii istorice, și chiar și aceștia au avut, pe lângă cele istorice, în prima linie preocupățiuni de natură politică, și în general de luptă contra pericolelor ce amenințau existența neamului, cu un cuvânt preocupățiuni de actualitate.

Astfel Al. Papiu-Illarianu, deși și-a câștigat mari merite prin cercetările și scrierile sale istorice, depuse în publicațiunile sale: *Tezaur de monumente istorice*, *Istoria Românilor din Dacia superioară*, și altele, a fost totuși înainte de toate un luptător aprig pentru drepturile naționale și politice ale poporului român, și numai într'a doua linie un istoriograf în înțelesul științific al cuvântului. În consecință, lucrarea sa principală mai sus pomenită »*Istoria a Românilor*«, este în cea mai mare parte o înregistrare a evenimentelor și luptelor *contemporane*, la cari și autorul a luat parte activă și glorioasă.

Tot asemenea și binemeritul G. Bariț, care de asemenea s'a ocupat, în laborioasa-i viață, și cu cercetări istorice, a fost, după temperamentul și predispozițiile sale, mai mult un om politic decât un istoriograf de vocațiune. Importanta sa scriere: *Parti alese din Istoria Transilvaniei* este, în mica noastră literatură istorică, un repertoriu prețios de date din trecutul patriei și al poporului nostru. Cu toate aceste, partea ei pur istorică constituie, așa zicând, numai introducerea, numai stafagiul cu care

Bariț a drapat partea principală a scrierii: istoricul evenimentelor contemporane la cari și el a luat parte, cu unul din cei mai autorizați reprezentanți ai românilor ardeleni.

Nu voim nicidecum să micșorăm meritele acestor iluștri bărbați, merite cari au fost mari și recunoscute de toată românia. Dovadă că Academia Română i-a ales pe amândoi membri, ca reprezentanți ai românilor din monarhie în activitatea ei pe terenul istoriei naționale. Cu toate aceste rămâne adevărat, că opera lor istorică nu s'a ridicat până la înălțimea operei marilor înaintași Clain, Șincai și Maior, și numai în parte o putem privi ca o continuare și completare a acestora.

Un istoriograf însă, în toată puterea cuvântului, a fost neuitatul *Augustin Bunea*, a cărui pierdere prea timpurie am plâns-o cu toții cu lacrimi ce nu s'au uscat încă. Scrierile lui numeroase, din domeniul istoriei noastre naționale și bisericești constituie nu numai o vrednică continuare a operei istoriografice din epoca lui Clain, Șincai și Maior, ci și un însemnat pas înainte în istoriografia românească. Iubirea sa de adevăr, spiritul său critic, temeinica sa pregătire pentru asemenea studii, zelul său neobosit, extraordinara sa putere de muncă și priceperea sa adâncă de a-și aduna cele mai autentice date, totdeauna din izvoare de mână întâia, îl predestinase de a fi istoriografu nostru cel mai autorizat, dacă destinul i-ar fi dat mai multe zile de trăit. Bunea ne-ar fi dăruit cu siguranță istoria completă a românilor din Austro-Ungaria, concepută și scrisă după toate cerințele științei moderne.

Cu drept cuvânt dar Academia Română îl alesese, în anul trecut, ca reprezentant al românilor ardeleni în Secțiunea sa istorică. Nici când o alegere n'a fost mai nemerită ca aceasta și mai aprobată de toți românii zeloși de progresul culturii noastre naționale.

Moartea neașteptată a lui Bunea este o pierdere ireparabilă, atât pentru Academia

Română, pentru care cu siguranță venit o ilustrație, cât și mai românii din Regatul Ungariei, fost o podoabă și o nădejde a naționale și culturale. Și mai dureroasă pierderea aceasta pentru istoria națională.

Bunea a lucrat mult și a scris dar era încă departe de a ne fi dat marele său suflet și vastele sale idei ar fi putut să producă, dacă n-i-ar fi căzut atât de năprasnic. La moartea lui s'au aflat multe manuscrise, unele terminate, altele cepute, din cari se vede că el munca vieții după planuri mari, și unele lui principale din istoria noastră aveau să fie scrise de acum înainte.

În golul enorm rămas după moartea acestui bărbat, este legitimă întrebarea ce se va face pe buzele tuturor; Cine va înlocui în parte, pe Augustin Bunea? continuă opera sa, atât de fără întreruptă?

În fața acestei întrebări, toate se îndreaptă asupra unui om care puținii chemați ni se pare astăzi că ar putea să primească frumoasa și greua misiune de a continua opera istorică a lui Bunea, de a deveni istoriografu românilor de supt stăpânirea roanei Stului Ștefan.

Acest promițător bărbat este, după vîngerea generală a celor ce-l cunosc de aproape, domnul Dr. Ioan Lupuș, profesor la seminariul Andreian de Bârlu, astăzi administrator protopop al Seliștii.

Deși tânăr încă, domnul Lupuș este cunoscut de mult un nume bun în viața culturală-literară. Dsa este o inteligență serioasă, cu o temeinică cultură generală prin activitatea sa de până acum, și a fost o mare dragoste și o consecventă putere de muncă intelectuală. Pe lângă Lupuș este un excelent scriitor, și

|| Câteva observații, cu prilejul morții acestui »Atlante«. Din opera lui se desprinde o seriozitate și o iubire de adevăr, care îl însuflă respect.

Cât de departe stă B. în piesele lui teatrale spre pildă de lascivitățile teatrului modern! Nu găsești nici nota dulceagă, nici cochetațiile cu vorbele de spirit cu ori ce preț, nici situațiile riscate — ci sănătate nordică, plină de vigoare.

Gândiți-vă la »*Falimentul*« lui sau la drama »*Peste puterile noastre*«.*)

Anii trecuți am dus la teatru un prietîn, care dorea să-și petreacă. Volam să văd cu ori ce preț drama »*Rosmersholm*« de Ibsen, jucată de berlinezii Emanuel Reicher și Irena Triesch și — cum nu știa prietînul la ce îl duc, s'a învoit să dea banii pentru un loc de stal. Ce decepție pentru el când n'a auzit, nici muzică veselă la Lehar, Văduvoara veselă, nici chiar muzică în anti acte și nici n'a văzut vecinicile quiproquo-uri din farsele și comedile obicnuite.

Cam aceiași impresii îți fac și piesele lui B. O singură — mare deosebire — că, până când Ibsen e solitar, el însuși un arhitect Solnesen, care are aspirații înalte, dar cade și e cuprins de misantropie — până atunci B. e *optimist*, el vede răul, îl arată, îl atacă și-ți înzecește puterile, ca să te poți lupta împotriva dușmanului comun. Astfel s'a putut cimentă părerea justă a unui norvegian, care spunea: »Admirăm pe Ibsen, pe Björnson însă îl iubim!«

*) »*Falimentul*« jucat în București. Tipărit în broșură, la Minerva »Bibl. Teatrului național«, Nr. 3, 45 fileri.

Studiu despre »*Peste puterile noastre*«. de prof. I. Borcia în »*Luceaf.*« (1908).

Spre ilustrarea *ciudățeniei* simțimentelor evocate servească câteva observații luate din scriitorul german *Ernst de Wildenbruch* (în revista »*März*« 1907, I. 23).

»... Într'o zi de iarnă am citit pe placatele teatrului »*Un faliment*«, dramă în 4 acte de B. B., istorisește Wildenbruch.

»Numele aceasta nu-l mai auzisem; suna atât de ciudat, atât de străin. Trebuia să văd piesa și am și văzut-o.

»Seara, după reprezentație mă aflam cu cei doi vechi prietînii ai mei, cu cari mă întâlneam aproape în fiecare seară, cu ceasornicarul Adolf Balzer, un om ciudat, care nu se putea ajuta pe sine însuși și în care, totuși, era îngropat, adânc, un suflet de artist, și cu Dr. Stange, care voise să se facă un învățat, dar a ajuns, în urma unei boale epileptice, un pseudo învățat și șef de birou la judecătoria militară — amândoi morți de mult. Stam deci cu ei la masă, după ce am văzut »*Falimentul*« — căci și ei cercetau teatrul aproape în fiecare seară — și îmi aduc aminte cât de liniștiți și de tăcuți eram toți trei. Pentru ce? — Fiindcă ne stăpânea simțământul ce-l au niște oameni, cari se întorc dela *ceva* trăit, ceva neobișnuit, nou și mare. Apoi, după o tăcere lungă, zice ceasornicarul Adolf Balzer:

»Björnsterne Björnson — de ce neam e ăsta? — La aceasta răspunse învățatul Dr. Stange care se simțea îndatorat totdeauna să biciuiască fără de milă neștiința: »*Adolf*« — și o spunea într'un ton de imputare — »n'ai citit, că piesa e tradusă din I. norvegiană și că autorul e norvegian?« După ce a înghițit învinuirea aceasta, își plecă prietenul meu, ceasornicarul, capul său

mare și zise, după o tăcere mai lungă: »oameni mai trebuie să fie norvegienii ăsta!«

»M'am întors noaptea acasă. Casa lângă rîul Oder: lîpîtă de întărituri. În supt fereastra mea curgea rîul și puteam bucăți mari de gheață. Un tablou poseda fricoșat. Privind eu așa la tabloul ăsta — cum s'a întîmplat? — mi au venit dinaintea ochilor, toate, ca și când ar fi tot ce am văzut, ce am auzit, ce am trăit în teatru, drama puternică, lumea cea chisă ochilor. Atât de plastic, ca și cum existat o înrudire sufletească între lară și țară a bulgărilor de glie, cari se isbeau gaur, în cursul rîului, spre marea nemărită, între cursul sufletesc al presei, în cari seră oamenii deolaltă, precum se freca afară, ghița, făcând sgomot și peste ca tindea, la urma urmelor totuși, un tîrziu sfînt, în care se potoleau patimile și se mîna de împăcare cel ce s'au război împărieu al dreptății nemărginite. Cum ceasornicarul Balzer? Ciudați oameni trebuie să fie norvegienii ăștia!«

În el stetea ascuns un artist, care și bească puține, nu-l vorbă, dar care simțea de aceea a nimerit el cuil în cap. Căci omul, și poate cel mai ciudat dintre ei, mul ăsta, poetul ăsta, care a trecut pe mea cu drama sa și — trecând — a putut tineric, răcnind cu glasul lui detunat șopotele de salon și toate glumele măscate erau pentru literatura nemțescă de conversăția dramatică germană, toate răspîndite dintr'un joc de cărți, privit

nd parte dintre cei mai bun scriitori ai
erației noastre tinere.

sfârșit d-sa are o foarte serioasă
gătire pentru studii istorice, precum do-
esc scrierile sale de până acum, dintre
amintim:

*Sovinismul confesional în istoriografia
banească-ardeleană* (1903), o broșură de
importantă, în care cu multă dreptate
arată, că preocupările confesionale în-
ecă adevărul istoric, și că omul de
știință, scrutând trecutul nostru, trebuie să
ridice deasupra lor.

*Un capitol din istoria ziaristicii româ-
ni ardeleni. Gheorghe Bariț* (1906), o
bine studiată monografie despre in-
turile publicisticii noastre și despre
vitatea merituosului nostru conducător
viața național culturală, care a fost G.

Börténeti párhuzamok (parabolele istorice—
1907), o bine documentată scriere de po-
lică cu cunoscutul d. Benedek Jancsó,
care, cu argumente solide, luate din
mai serioase izvoare ale Istoriei Un-
rei, se combat cu deplin succes neade-
urile tendențioase și calomnioase ale au-
ului ungar, privitoare la trecutul neamu-
nostru.

ar scrierea cea mai importantă publi-
până acum de dl Lupaș, este exce-
ta monografie istorică despre *Mitropoli-
Andrei Șaguna* (1909). Într-nsa opera
andioasă a acestui providențial bărbat, re-
neratorul și întemeietorul bisericii noastre
odoxe, al politicii noastre naționale și
culturii românești din această patrie, este
sfășurată, dela început până la sfârșit,
pă un studiu aprofundat al izvoarelor,
o expunere limpede și logică, în care
nerațiunea legitimă pentru marele arhiepiscop
tot asemenea prilejul jubilar pentru
re cartea a fost scrisă, n'au alterat iu-
rea de adevăr și activitatea istoriogra-
lui.

Metoda științifică, absolut corectă, după
re și-a conceput și scris această lucrare,

ne-o mărturisește autorul însuși, zicând ur-
mătoarele: »Vom stăruii pretutindeni a cu-
lege informațiile... din izvoare directe, a ne
orienta după logica faptelor și psihologia
împrejurărilor, mai mult decât după opi-
niile, bune sau rele, ale contemporanilor...«
(Prefață, pag. 8.).

Și în adevăr, după acest metod dl Lupaș
a izbutit să ne evoce, în chipul cel mai
reușit, cum numai un adevărat istoriograf
putea să o facă, memorabila epocă a lui
Șaguna, cu luptele și sbuciumările, cu în-
fringerile, dar și cu strălucirile ei succese,
cari toate sânt dominate de marea persona-
litate a lui Șaguna, de covârșitoarea lui
autoritate, de încrederea ce a știut să-și
câștige în cercurile conducătoare ale mo-
narhiei, și de nesfârșita lui iubire pentru
biserica și neamul al căror Apostol a fost.

Afară de aceste scrieri, d. Lupaș a mai
publicat și alte monografii, precum și nu-
merosi articoli de conținut istoric, școlar sau
politic, prin diferite ziare și reviste. În toate
scrierile sale, tinărul autor ne apare ca un
perfect cunoscător și pricepător al situației
și al misiunii noastre în această patrie, și
cu deosebire al izvoarelor istorici, în spe-
cial ale istoriei Ungariei și ale Istoriei no-
stre bisericești, care în multe privințe este
identică cu istoria noastră națională.

Dar la vrâsta sa, cecece a produs până
acuma d. Dr. Lupaș, nu poate constitui o
măsură justă pentru a-i cântări talentul și
meritele. Ceea-ce a publicat până astăzi
este numai un indiciu pentru cecece sun-
tem îndreptățiți a aștepta dela d-sa de
acum înainte. Talentul, pregătirea și rîvna
ii sânt incontestabile, iar opinia definitivă
asupra personalității sale o va pronunța
posteritatea, după cecece ne va da în viitor.

Sântem însă siguri că o viață atât de
frumos începută nu se va desminți prin ac-
tivatea sa ulterioară, ci din contra, întrind
acum în vârsta mai potolită, mai limpezită
a bărbăției mature, se va așterne cu toată
seriozitatea la muncă, și ne va da fără smin-

teală opera istorică pe care neamul româ-
nesc o așteaptă dela talentul d-sa-le.

În acest înțeles vedem noi în d. Dr. I.
Lupaș pe viitorul istoriograf al românilor
din regatul Ungariei și pe continuatorul
operei monumentale a mult regretatului
Augustin Bunea. Nu cecece a scris până
acuma, dar cecece, după începuturile sale
literare-științifice, promite că va scrie în
viitor, îi desighează locul în literatura no-
stră istorică. Și sântem siguri că și va ținea
cu sfințenie această promisiune.

Ca succesor al lui Bunea în viața no-
stră culturală, îl mai ridică și caracterul
său absolut cinstit de român distins, însu-
fleit de nobile și neșovăitoare simțeminte
naționale. În această privință și-a făcut cu pri-
sos proba prin activitatea sa de până acum, ca
profesor, literat, preot și părtaș la toate
manifestările vieții noastre naționale.

Cu un cuvânt, și ca istoric, și ca scrii-
tor, și ca naționalist, d. Dr. Ioan Lupaș
este astăzi singurul pe care îl credem în-
dreptățit a lua moștenirea mare — a lui Au-
gustin Bunea și a-i continua grandioasa
operă.

Acești doi distinși bărbați ai noștri, deși
de confesiuni diferite, sânt în multe privințe
înrușiți. Li înrudește iubirea de adevăr, iu-
birea de știință, iubirea de neam.

Au putut să existe divergențe de păreri
între Bunea și Lupaș, dar cu toate acestea
ei sufletește sânt frați, cari s'au respectat
și s'au iubit, pentru că s'au înțeles. Aceasta
o spune d. Lupaș singur, în prea frumoasa
cuvântare de-a înmormântarea lui Bunea,
cuvântare ce nu este numai un bine simțit
și bine meritat panegiric al răposatului, ci
în acelaș timp și o convingătoare profe-
siune a propriei sale credințe naționale și
științifice.

»...Dar mai jelesc — zice d-sa — la
mormântul lui acei tineri, cari și-au petrecut
anii de studii, citind în chiliuțele lor stu-
dențești, la lumina opaițului, pagină de pa-
gină și cuvânt de cuvânt, toate scrierile lui

pentru o dramă adevărată, ger-
mană — și așa, în urma dramei sale, care avea
în tempo atât de simplu și era scoasă din viața
mânească elementară.»

Simțământul acesta al cîudăteniei îl ai de multe
ori la B. Trebuie să te lupți ca să poți prelucra
materialul, trebuie să sacrifici multe din predis-
pozițiile tale și să recunoști altele, cari nu știai
există în măsură atât de mare în tine, ca cu
lucrul mai bine să-ți prindă paginile astea gran-
dioase ale romanelor, ale poveștilor, ale d'amelor
și poeziilor lui B.

Îl prinde bine mai cu seamă seriozitatea lui.
O etică sănătoasă e ca un ferment minunat în
operele sale. Numai în urma eticei acesteia se
poate explica pasiunea lui B. pe terenul agitatoric
pentru înaintarea neamului său și în folosul idel-
lor umanitare.

B. s'a convins că misiunea unul scriitor din
timpurile noastre nu este numai aceea, nu este
exclusiv aceea, de a fi un preot al frumosului pe
câmpul literaturii, ci că are o misiune mai mare
pe pământ: de a fi focarul idelilor liberale, în-
vinate.

E în amintirea tuturor această frumoasă notă a
caracterului lui B. și ne aducem cu toții aminte
de accentele calde, cari le-a găsit pentru noi, ro-
mânii din Ardeal, când a fost vorba să ne apere
împotriva nedreptății guvernărilor noștri. Servi-
ciul acesta nu îl vom uita nici când.

Într-o pornire spontană, au încercat câțiva ti-
neri români, acum doi ani, să dea expresie în
scris simțemintelor lui Börnson. Apăreau tocmai

articolele sale în »März« din München, în »Cour-
rier Européen« din Paris și în alte ziare mari eu-
ropene — articole, cari pledau în favorul cauzei
noastre. Bătănuul mag al nordului celise și el și
fusesse informat despre persecuțiile îndurate și
scria seria de articole cu o putere juvenilă, apă-
rând popoarele nemaghiare din Ungaria.

Și tinerii i au adresat o scrisoare de omagiu în
românește, traducând textul și în limba germană.
Între altele îi mulțumeau pentru ținuta de »apo-
stol« al unei cauze drepte și-i scriau:

»Știm, maestre, că timpul tău este măsurat,
știm preții momentele pe cari le pierde arta,
dar fi sigur, că timpul acesta nu este pierdut,
căci îndeplinești o misiune mare, cea mai mare,
pe care a putut-o îndeplini un poet vre-odată:
ne stai într'ajutor ca luptător pentru drepturile
omenești. Măna ta va odihni odată — ce ai scris
însă va trăi și mai departe — ochii tăi se vor
închide odată osteniți — ochiul tău sufletește însă
ne va privi și ne va conduce, ca să luptăm și
să secerăm victorie — căci purtăm ca steag nu-
mele tău și vorba ta scrisă.»

Și s'au subscris tinerii români și au trimis
rândurile lor la Roma, fiind fericiți că pot aduce
acest primul modest gloriei lui B. Peste câteva
zile a primit unul din ei o scrisoare. Björnsterne
Björnson răspundea în persoană, în fraze lapi-
dare, dar cu atât mai caracteristice.

»Tinerii mei prietini!« spunea scrisoarea. »Cât
timp voi putea, vreau să vă dau mână de ajuto-
r în lupta pentru libertatea și independența
românilor...«

După ce-și exprima părerea de rău că se află
atât de departe de noi, exclamă: »das lebendige

Auge und Wort wäre was Anders!« (Ochiul viu
și vorba rostită ar fi altceva.)*

Că n'a putut să vină în mijlocul nostru, cum
a venit în mijlocul tinereții olandeze și norve-
giene, să-i prindem o privire din ochii lui și să
răspândim focul din ea, în toate piepturile noastre
tinere!... Măna lui odihnește acum, ochii lui s'au
închis, dar nu simțiți cum ne îndeamnă și acum
să perseverăm pe cărarea apucată?..

Aici câteva note binevenite din *viața lui fa-
miliară*.

Sânt traduse din jurnalul »Leipziger N. Nach-
richten« (27/1 1908)

»De prin anii 70 stăpânește B. B moșia Au-
lestad din Gudbrandsdal, pe care o administrează
cu un deosebit interes și care a ajuns vestită în
urma personalității posesorului ei. Din lucrarea
redactorului norvegian Ioan Filseth bogat ilu-
strată, în care ce descrie viața din Aulestad, re-
lese și mai bine importanța petecului ăslula de
pământ. Björnson se îndepărtează fără plăcere
de moșie, de p'ecă, vrea să aibă liniște pentru
scris, cecece acasă la el nu prea e ușor. La Au-
lestad se revarsă necontentit vizitatori, încât poe-
tul se plângea nu de mult, că de 14 zile sânt
toți caii lui pe drumuri, ca să aducă și să ducă
la gară prietini și că n'a putut să lasă cu tră-
sură o singură dată. Filseth zice, că e o raritate,
ca să nu fie casa lui B. plină de oaspeți. Câte
odată e Aulestad-ul o adevărată corabie a lui
Noe, ca la turnul Babilonului. Sânt adunați fe-

*) Dna J. interzice deocamdată publicarea în între-
gime a scrisorilor bărbatului ei. Ne conformăm și noi.

Bunea, admirându-i cunoștințele vaste și mintea disciplinată, culegând îndemnuri prețioase din cărțile lui, recunoscându-i talentul și apreciindu-i munca, chiar și atunci când n'au putut să-i aprobe întru toate rezultatele și tendințele.

»Aceste scrieri istorice și politice vor eterniza numele lui Augustin Bunea.

»Dar el nu se va putea liniști în taina și odihna acestui mormânt mare, decât atunci când pilda vieții lui va fi urmată, când tradițiile culturale, al căror cultivator și cel mai de frunte stegar a fost dânsul, vor fi continuate cu stăruință și însuflețire, când toți românii, bătrâni și tineri, se vor pătrunde de însemnătatea marilor învățăminte istorice de a fi între orice împrejurări:

»Statornici în cinstea de lege și neam, în focul credinței statornici«.

Cu așa frumoase și românești principii, d. Dr. Ioan Lupaș poate fi sigur, că activitatea sa științifică și națională va avea totdeauna parte de simpatiile, de sprijinul și de recunoștința fiilor aleși ai neamului românesc.

Consiliu de miniștri comun. Contele *Aehrenthal*, ministru de externe, baronul *Buridan* ministru de finanțe comun și baronul *Schönath*, ministrul de război, vor veni în 16 Maiu pentru două zile la Budapesta, unde va avea loc un consiliu de miniștri comun. Din partea guvernului Austriei va lua parte la desbateri ministrul de finanțe, baronul *Blenerth*, iar din partea guvernului ungar, ministrul de finanțe, *Lukács*. Se va desbata proiectul bugetar al cheltuielilor comune. Consiliul se va ocupa și cu amănuntele itinerariului Majestății Sale în Bosnia.

Fond cultural în Caransebeș. Sinodul diecezan al Caransebeșului a hotărât în ședința sa de Miercuri întemeierea unui fond eparhial special pentru trebuințele culturale ale eparhiei.

P. S. Sa episcopul Cristea a pus teme-

mei și bărbați de prin ținuturile cele mai depărtate, tipuri originale, oameni cu renume, învățați, scriitori și artiști de prin toate țările Europei. Unii fleacăresc multe, alții nu vorbesc nimic. Cei din urmă cad stăpânului mai puțin spre greutate. De altfel conduce, de obicei, Björnson însuși conversația.

Între astfel de împrejurări e o enigmă, cum mai poate ajunge poetul la scris.

Chiar și când e Aulestadul plin de oaspeți — tot se îngrijește Björnson, ca să albească înaintea de prânz pentru el. După cafeaua care se ia la 8 și jumătate, se retrage poetul și nu-l vezi decât foarte rar înainte de ora prânzului. Dacă sosesc sau dacă pleacă oaspeții, el îi salută prietinos și politicos, se retrage însă îndată după formalitatea aceasta în odaia sa de lucru. Björnson e un esecelent cunoscător de limbi și abea trece zi, în care să nu scrie epistole în mai multe limbi. Ne vâsta sa, Carolina, îi dă mână de ajutor, ca secretar. În viața zilnică are Björnson un deosebit talent de a te invita să te simțesti ca acasă în casa sa. Ai crede că personalitatea lui atât de pronunțată exercită o presiune asupra celor din jur. E tocmai contrarul, și e ușor de tot să te miști pe lângă el. Björnson ține însă foarte mult la ordine, în orice privință, mai cu seamă în privința banilor. A avut din tinerețe deja frică de datorii și e caracteristic, că venitele avute pe urma ediției prime a lui »Synnöve Solbakken« le-a întrebuințat în partea cea mai mare, pentru plățile unei datorii. Björnson nu are prea mare cinste de oameni, cari sânt neglijenți în privința banilor. Dar și în alte privințe ține cu rigoare la ordine. La masă are să apară flecare la

lia fondului, oferind 5000 cor. Deputatul sinodal I. Roșu din Biserica albă a dat 5000 cor. și tot 5000 de cor. a dat și Dr. Nicolae Ionescu avocat în Caransebeș.

Presă din Bosnia despre vizita monarhului. Ziarului *Vecerni Serajevski List* scoate în relief însemnătatea istorică a vizitei monarhului. Vizita câștigă o importanță epocală fiindcă coincide cu inaugurarea erei constituționale în Bosnia și Herțegovina. *Muzelmanska Sloga*, organul musulmanilor, întâmpină cu osanale pe monarhul, care a vădit o iubire sinceră pentru supușii săi musulmani. »*Bosna Post*« scrie: Imprejurarea că Majestatea Sa va fi însoțit în călătoria sa de miniștri comuni și de cei doi primi miniștri dă vizitei un caracter patriotic deosebit. Conducătorii monarhiei vor avea ocazie să se convingă că popoarele din Bosnia sânt vrednice de binefacerile constituției și că sămânța constituțională a căzut pe pământ roditor în Bosnia. Majestatea Sa se va convinge că supușii săi bosniaci au realizat însemnate progrese culturale pe toate terenele. Populația Bosniei e înzestrată cu toate calitățile necesare pentru o activitate productivă: ea are spirit organizator, forță creatoare și un prea dezvoltat și conștient simț de datorie.

Consiliul comunal din Sarajevo o votat în scopul serbărilor ocazionale de vizită monarhului 100.000 de coroane cheltuieli.

Audiența lui Lukács. Din Budapesta te telegrafiază că azi la ora 1 d. a., ministrul de finanțe Lukács a fost primit în audiență de către Naj. Sa. Deși în mod oficial se afirmă că la audiență n'a fost vorba de politică, cercurile bine informate susțin că Lukács a raportat Maj. Sale despre chestia reformei electorale, luând poziție împotriva uneltirilor contelui Tisza.

Reforma electorală în Croația. Ieri s'a început și în saborul din Agram discuția asupra proiectului reformei electorale. Cel dintâi orator a fost însuși banul *Tomasleci*, care a arătat principiile ce au prezidat la alcătuirea reformei. Sco-

pul proiectului e să facă cu puțință cât mai largi ale populației să fie drepturi politice. Guvernul, în vederea simplificării normelor electorale. Cel mai mult sânt țărani, după cum e altfel. Caracterul țării îl dau doar și rile că o sporire în grad mare și numărului alegătorilor va constitui pentru dezvoltarea pașnică a țării sânt nemotivate. Guvernul avea de zinte un proiect și despre reorganizarea lui virilist, fiind sistemul acesta învins. A fost nevoit însă să renunțe la planul mai multe motive de tehnică. După pasiv va fi redus în multe privințe activi în viitor nu vor fi eligibili. Ritorului fiuman se menține intact. El își va trimite reprezentanții în acest trecut. Incheie declarând că reforma fructul muncii majorității parlamentare.

Referentul proiectului, deputatul *Lukács* că reforma realizează un mare progres în împrejurările de azi ea nu poate încă votul universal. Profesorul *Frank* referentul din partea guvernului, scade tatele reformei în comparație cu cele legii de până acum. N'am da o certitudine politică, dacă am respinge pe motivul că el nu realizează încă votul în fond reforma e așezată pe baza *Numărul alegătorilor se urcă puțin sau cu alte cuvinte la 8 procente și*

Vorbesc contra proiectului deputatul *Pavelici*, președintele partidului *Frank* și alții. Au avut loc scene între guvernamentali și starceviciani. continuă astăzi.

Din camera croată. Din Agram te telegrafiază că deputatul *Novak*, membru al șefia lui *Frank*, a adresat banului *Pavelici* pe lare amenințătoare, somându-l să se retragă a luat măsurile necesare ca să poată Maj. Sa în călătoria lui la Bosnia, zintant al regatului Croației.

Banul n'a răspuns încă la interpe-

lătime anunțat și vai de acela, care vine mai târziu. Când petrecea odată Björnson cu familia sa în străinătate, au primit Erling Björnson și Filseth permisiunea să prânzească împreună cu el, dar cu condiția, să fie totdeauna punctual la masă.

»Odată«, povestește Filseth, »trecurse un sfert de oră peste timpul hotărât și vedeam prea bine, că e cutezat să intrăm; totuși am intrat. Mai bine n'am fi făcut-o, căci familia se așezase la masă. Cu noi au gătat-o repede: ni-s'a arătat ușa fără de milă și fără de pardon. Doamna B. a venit însă după noi în antreu și ne-a rugat, să ne întoarcem, ca și când nu s'ar fi întâmplat nimica. Am făcut astfel și o observație a doamnei Carolina l-a înmormiat pe severul stăpân al casei. A doua oară știu că n'am să vii prea târziu la masă, la B. B.«

B. e tot așa de sensibil față de ata uri, precum poate fi atins plăcut de recunoașterea calităților sale. Când a scris Arne Garborg (un scriitor de seamă norvegian — Trad.) un articol festiv cu prilejul onomasticeii a 60 a lui B., în »Prezentul« (Samtiden), a plâns B. lacrimi de bucurie citind articolul și exclamând: »Garborg asta! Garborg asta! A scris ca să mă facă să plâng și și-a ajuns scopul«.

Casa lui B. e bogat împodobită cu sculpturi și picturi, partea cea mai mare cadourilor. Firește, sânt reprezentați aproape toți artiștii norvegiani. Dintre străini sânt reprezentați cu tablouri C. M. Ross, Edelfelt și Krøyer. În odaia de locuit se află un portret mic, care reprezintă pe poetul norvegian Wergeland pe patul de moarte. B.

mal posedă un ulcior de cositor, care aparține lui Wergeland.

B. nu e prieten al beuturilor spirituoase, tuși, bea la prânz câte un pahar de vin — la festivități — câte un pahar de whisky. Nicl fumător nu e. Fumatul e permis numai într'o ocazie, despărțită de loc de odă — odăiții acesteia îi zice poezia B. nu iubește nici jocul de cărți. Să se joace societate și să bea grog (o beutură de vin) după părerea lui B., să declari că nu se joacă.

Pe lângă tot părul alb, B. e violeț și sufletește. Odată l-a întrebat Filseth jubileul de 50 de ani a apariției lui *Soibakken*, dacă nu i vine greu să jubileze de veac trecut. »O da!«, zice B., »dar foarte rar privesc înapoi. Dar multe ori mă uit la ce are să vină«.

Să dăm cuvântul unui critic francez *Jules Lemaitre* și să vedem cum critică el pe B. Nu e lipsă de pietate, dacă critică acesteia, care cearcă să privească literară a lui B. cu ochii raționali. Cu atât mai mare va fi dragostea pentru poetul și luptătorul mort.

Mozaicul acesta de citate și de observații îl încheiem cu observația, că în popularizare No 2 a apărut un studiu despre B. scris de criticul danez *Ole* — tot acolo nuvele țărănești și comedii. »Noli căsătorii« care poate fi jucată în teatrul nostru. (Prețul 30 bani).

E o comedie, în care se tractează finețe legătura între tinerii căsătorii.

Scrisori din București.

manual în școli. — Școală de țară. — Logodna princiară? — Reședința în România. — Corespondenții din Budapesta.

București, 28 Aprilie.

...școlii primare din România deosebită importanță învățării lucrului. Atât la țară cât și la orașe instruirea elevilor această direcțiune se face cu multă stăruință și cu mult succes. La diferitele expoziții vizitatorul adeseori rămâne uimit de măiestrie cu care diferite obiecte casnice sânt conștuite de elevi. Impletituri de răchită, coșulețe, de paie, funduri de scaune și alte asemenea lucruri de folos sânt făcute supt conducerea profesorilor, cu multă dragoste de elevi.

Ocazia ultimelor conferențe învățărești am văzut expoziția de lucru manual deschisă în sala de la Lazăr. E o adevărată comoară de lucruri frumoase, multe dintre ele, mai ales cusăturile și țesăturile de fețițe, toate cu motive naționale, țesute prin frumusețea și variația formelor. Cu lucrări au fost expuse o serie de lucruri confecționate de elevii școlilor primare din comunele apropiate de București, precum și lucruri necesare pentru confecționarea lor. Exemplu a atras atențiunea tuturor celor cari se interesează de progresul școlii și de îndrumarea ei către practice. De fapt în actualele conferențe s'au votat mai multe hotărâri în ce privește organizarea lucrului marmal pe o scară cât mai largă. Copiii, obișnuindu-se de mici cu ocupații practice, la alegerea carierei lor vor urma direcțiunea. Și astfel se va da deja din școală impulsul imboldului spre meserii.

Am amintit într-una din scrisorile trecute desființarea unei noi școli de agricultură și organizarea localului ei. Această școală e situată în zona din regiunile cele mai bogate ale câmpului și are servii de bună seamă cauza plugăritului țării. Ea a fost înființată și înzestrată de un mare om, țărăn și el, anume I. Marincu din comuna Polana Dolju, care are deja la activul său multe fapte bune, ca zidirea unei biserici etc. La inaugurarea a asistat și d. Spiru Haret, ministrul instrucției însoțit fiind și de P. S. Sașcu și de copolul Ohenadie al Rîmniceului. Cu această ocazie d. ministru a pronunțat un frumos discurs în care a vorbit despre solidaritatea ce trebuie să existe între proprietari și săteni, și între țărani însuși, pentru ca împreună să se ajute să ajungă la o stare mai bună ca cea de azi. D-nul

ministru a căutat să arate că e interesul însuși al proprietarilor ca pe moștile lor să aibă săteni vâjjoși, înstăriți și luminați, tocmai pentru a putea ei însuși să scoată mai mult profit prin o agricultură sistematică. Apoi a arătat sătenilor că pentru înaintarea lor, e de nevoie ca mișcarea cooperativă care a dat deja așa de frumoase rezultate să meargă înainte și să se completeze prin obștile de arendare, magazine de consum, etc. Vorbind despre fapta dlui Marincu d-sa a urât ca fapte ca acestea să găsească încă și alți imitatori.

La această inaugurare au luat parte foarte mulți săteni, învățători, preoți și proprietari. A fost o serbare frumoasă cum ar fi de dorit să se vadă multe.

În unele cercuri circulă șvonul despre apropiata logodnă a A. S. R. Prințesei Elisaveta a României. Iată telegramele, pe cari le publică <Dimineața> relativ la aceste șvonuri:

Viena, 27 Aprilie.

Se comunică presei străine știri, după cari familia noastră regală și princiară ar fi în ajunul unui eveniment important.

Intr'adevăr o telegramă pe care am primit-o astă noapte confirmă versiunea că e vorba de o apropiată logodnă a prințesei Elisabeta.

<Vossische-Zeitung> anunță că se dă ca sigur că, cu ocazia vizitei regelui Carol la Viena, se va hotărî logodna prințesei Elisabeta, cu arhiducele Carol Frantz Ferdinand, fiul arhiducelui Frantz Ferdinand, adică cu viitorul moștenitor al tronului Austro Ungariei.

Inregistrăm această știre așa cum ni-se comunică din străinătate, rămânând ca faptele s'o confirme.

Viena, 27 Aprilie. — Am căutat să obțin, încă din timpul nopții, informațiuni precise asupra versiunii logodnei prințesei române Elisabeta cu arhiducele Carl Franz Ferdinand.

Adresându-mă în locuri competente mi s'a răspuns că versiunea este inexactă.

Am mai aflat că este vorba să se dea un comunicat oficial prin care să se desminte această versiune care circulă de câțiva timp.

Intr'adevăr comunicatul s'a și dat.

Desmintețrea această quasi-oficială n'a apărut încă, dar va fi publicată, probabil chiar mâine de mai multe ziare vieneze.

Se va anunța că în cercurile Curții nu se știe nimic despre o apropiată logodnă a arhiducelui Carl Frantz-Ferdinand.

Țin să adaug însă că știrea vine dela persoane în măsură a și și demne de toată încrederea.

Este deci foarte posibil, ca cu toată această desmintețrea faptului să fie peste câțiva timp confirmat.

Astă-seară a sosit la Sinaia regele Gustav al Suediei. M. S. Regele Carol al României a întâmpinat pe augustul oaspe la Predeal. Deși această vizită nu are un caracter politic, pentru România ea are o deosebită importanță, căci dovedește odată mai mult raporturile amicale, cari există între curtea regală română și celelalte curți europene. Între Suedia și România au existat totdeauna relații amicale. În armata română adeseori au fost ofițeri suedezi trimiși anume ca să studieze organizarea acestei armate.

În trecut Moldovenii au dat ajutor suedezilor în luptele lor cu polonii. În oștirea regelui Carol XII a luptat viteazul căpitan Sandu Colțea. Acesta a și rămas câțiva timp în Suedia, până când, ajungându-l dorul de țară, au pornit cu toții înapoi. Se zice că viteazul căpitan ar fi zis atunci către suedezi, cari îl rugau să mai rămână: >Nu mai pot să stau la voi. Aici n'am biserică de legea mea, unde să mă pot închina și eu lui Dumnezeu.<

Presa din regat salută cu însuflețire această vizită, care nu poate decât să măgulească pe poporul românesc. De prisos să mai amintesc că primirea a fost cât se poate de călduroasă.

Noi românii din Ardeal în diferite rînduri am avut a ne plânge de știrile tendențioase strecurate de corespondenții iudeo-maghiari din Budapesta în ziarele din București. În ultimele zile am înregistrat telegramele tendențioase cu privire la pretinsul atentat în contra lui Burdea și cu privire la demonstrațiile dela Arad în contra vicarului Vasile Mangra. Intențiunea de a compromite partidul național român și instituțiunile culturale românești era evidentă.

Cât de bine sânt informați acești corespondenți se vede din recenta polemică ivită între >Minerva< și >Universul< pe chestia unui furt de telegramă. Tot ce se poate dovedi până acuma este că corespondentul din Budapesta al >Minervei< n'a fost în stare să controleze, dacă o știre anume ticluită din Nizza este adevărată sau nu. Ci prinzându-o, a publicat-o atât în >Minerva< cât și în >Budapesti Hirlap<. Iată cum s'au petrecut faptele:

>Universul<, spre a se convinge că în adevăr i-se fură un număr oarecare de telegramă, a scris corespondentului său dela Nizza să-i dea o telegramă, în care să vorbească despre o închipuită nenorocire iutâmplată la concursul de aviațiune de acolo. Corespondentul a și trimis o telegramă, în care spunea că la acel concurs un balon

alerei femei. Umorul din comedie e cu puțință mai prindă la noi — având ceva strein, fiind mai sangvinici și mai vorbăreți decât personajele principale ale comediei.

La >Minerva< a apărut trad. d-lui Ciotori: >Lesul strengar< (prețul 1.50 cor).

Un număr, care se ocupa cu B. ca om și autor a apărut din >Lucașărul<, în 1907, Nr. 12 (Noemvrie), în >Tribuna< am avut ocazie să vorbesc de două ori și eu despre B. — traducând totodată scene din drama >Peste puterile noastre<.

Articolul lui Jules Lemaitre despre B. este următorul:

>Domnul Bjönsterne Björnson (aceste două cuvinte însemnează >Frunte de urs, flu de urs<) se laudă de fapt, că e urs. E un norvegian mult mai curat decât rivalul său, Ibsen. Separatist și puritan, a condus cu multă pietate trecutul din Bergen. Și Ibsen a fost director de teatru. Evident, noi n'avem în Paris impresarii de acest fel.

B. presupune oareșicum meritele sale. I-se pun în gură vorbele: >Eu sânt rege în regatul spiritului<, și vorbele: >Sânt doi oameni în Europa, eu și Ibsen, dacă admitem că

Ibsen are geniu<. B. a scris drame și poeme romantice și a fost un Victor Hugo al Norvegiei. A scris nuvele țărănești și edificatoare și a fost Gheorghe Sand-ul florurilor. Mai apoi, într-o bună dimineață, criticul danez Brandes, care are, pe lângă altele, specialitatea de a înfița polul în nouățile franceze și care se pare că joacă în Scandinavia un rol analog unei modiste în orașele noastre de provincie, a descoperit lui B. filosofia lui Taine. (?) Dintr'odată s'a făcut B. pozitivist, păstrând însă o notă spirituală și de sentimente puritane.

Astfel proced toți scriitorii de acolo.

Fie ei romantici, naturaliști, pozitivisti, revoluționari, operele lor ne dau impresia lucrului >văzut< — asta e sigur — și totuși, accentul lor nu este nou, în întregime. Cauza e că sânt totdeauna și pe lângă toate astea >religioși< și că noi nu mai sântem decât numai din curiositate sau ca foc de artificiu.

Am văzut, dăunăzi, în >Teatrul liber<: >Un faliment<. În piesa aceasta puritanismul autorului nu cere altă decât mai multă cinste și iubire de adevăr în afacerile comerciale și în operațiunile financiare. Accentul luteran nu se simțește decât în rolul ficel celui falimentat. Dar >Mănușa< reia

cu o intrasigență sălbatică și naivă o teză iubită de D. Dumas: castitatea e tot atât de strict obligatoare pentru bărbat, cât și pentru femeie. B. adaugă: >Femeia nu numai că are dreptul, dar e datoră ei de a pretinde dela logodnicul ei un trecut tot atât de imaculat ca acela, pe care i-l aduce ea<. Fiindcă bietul Alph a avut odinioară o legătură, (e mult de atunci și bietul tinăr nici nu-și cunoștea viitoarea sa fidanță) curata Svava li aruncă mănușa în obraz. Apoi, aflând că propriul ei tată a avut mai înainte o legătură, virtuoașă lui fată li face imputări cu energie, pentru imoralitatea sa...

Astfel, dacă ne prindem prea mult de o datorință sântem expuși să dăm uitării alte datorințe.

Cuvântul adânc despre >pudoarea împiedică< pare a fi turnat pentru Svava asta. Se vede că >Mănușa< a avut ca urmare ruperea a 500 de logodne în Norvegia.

B., convertit de Taine, urmă cursurile lui Charcot (medic Vestit — trad.) din Salpêtriere.

De aici s'a născut: >Peste puterile noastre<, care trece de capod'opera sa.

E o piesă foarte curioasă și a cărui ultim act mi se pare admirabil. Ea oferă particularitatea de

Numai trebuie să vă comandați mobile din Budapesta pentru că dela **Székely și Réti** fabricanții de mobile în Marosvásárhely, se capătă **garnitură întreagă din lemn masiv pentru aranjarea dormitoarelor** și constă din: 2 dulapuri, 2 paturi, 2 dulapuri de noapte cu marmoră, 1 spălător cu marmoră și cu oglindă pentru suma de **360 coroane**. Tot aceeași cu toalete în 3 părți **400 coroane**. Mare economisire în spese de transport, pentru că întreaga garnitură se expediază franco conform tocmelii separate, în oricare parte a Ardealului. În provincia la dorință prezentăm în persoană bogata noastră colecție de mustre și servim cu prospecte și cu deseme. — Să fim atenți la firmă!

s'ar fi ciocnit, cauzând moartea a 20 de aeronauți. Știrea a apărut nu se știe prin ce minune în aceeași zi și în »Minerva«. Firește »Universul« a arătat rostul știrii cu nenorocirea. De aici apoi o lungă ceartă între cele două ziare. »Minerva« pretinde că știrea a primit-o dela corespondentul său din Budapesta. Poate fi adevărată această informație. Dar cum rămâne cu acest corespondent, care în schimbul salariului de *una mie de lei pe lună*, nu este în stare să controleze o știre, ci o dă cu o ușurință condamnată?

Iată ce fel de oameni susțin zierele din București. Și aceștia au pretenția de a informa publicul bucureștian de mișcările noastre naționale. Nu ne mirăm că uneori în această privință publică adevărata prăpăstii. *Corespondent.*

Campania electorală.

A doua zi după publicarea terminului alegerilor s'a și pornit terorismul administrativ unguresc, care e fără pereche în lumea întreagă. Din două cercuri am primit până acum știrea că organele administrației au împiedecat desfășurarea programului celor doi candidați români naționaliști.

În cercul Arpașului a fost oprită adunarea electorală a candidatului Dr. A. Vaida-Voevod, la Caransebeș adunarea electorală a dlui Dr. A. Vlad.

N'avem până acum detalii mai precise asupra motivelor-pretexle invocate de organele administrative. Cunoaștem însă trecutul și știm pe ce motive ridicule se opresc de obicei adunările noastre electorale.

Sântem însă convinși că apucăturile aceste ale autorităților vor fi un puternic imbold pentru alegătorii români de a se răsbuna crunt: votând cu toții pentru candidații partidului național-român.

Biroul partidului.

Biroul central electoral provoacă pe toți candidații de deputat ai partidului național, să comunice zilnic locul unde petrec, dlui Dr. Ștefan C. Pop în Arad (strada Fábrián nr. 7).

Politică de manțate.

Un cititor ne scrie următoarele:

»Am urmărit cu atențiune rapoartele zia-

a fi ironică în »moralitatea« sa și că emoționează profund în desvoltarea sa. Ideia este nepioasă iar drama e pioasă. O temă pozitivistă tractată de un spirit plin de un misticism arzător. În concluzie se află negația supranaturalului, dar frica de supranatural este răspândită în întreg restul piesei. Subiectul piesei este de o nouitate nevinovată și ne aduce pe dinaintea ochilor banalități de pe la jocurile noastre de bălei (cu Vasilache). Nu e aici vorba de vecinica poveste a adulterului său a banului, nici nu e un caz de conștiință sau de o căutare a unei reguli de viață din partea unui om. Nu e, în nici o privință o operă parisiacă și nici nu e digestivă, ca să o vezi după un dîneu copios. Trebuie să o ascuți cu seriozitate și să consimți, dându-ți puțină osteneală. La urma urmelor, nu văd, de ce să nu fie dramele conștiinței religioase tot atât de tragice și de fecunde în emoții, precum sunt, spre pildă, dramele vieții conjugale, și pentru ce să nu fie frica de a pierde pe Dumnezeu un sentiment tot atât de vrednic de atenție, ca jalea de a pierde o prietină, nici pentru ce să fie pateticul acesta, mai de a doua mână, dacă pornește dintr'un interes intern, până când celalalt dintr'un interes de o zi. Pofta, neliniștea, teroarea, mila, speranța și disperarea, bucuria și suferința, toate acestea se găsesc, cred nu numai într'o intrigă oareșcare de ambiție sau de amor burghez, ci și într'o luptă internă cu Dumnezeu. Tot ce se poate răspunde, de sigur, în privința aceasta, e că teatrele pariziane ne-au familiarizat puținel de tot cu drame de genul acesta...

rului »Tribuna« despre campania electorală și, văzând multele știri contradictorii, am așteptat cu nerăbdare publicarea manifestului partidului național-român către alegători. În cele din urmă a apărut și acest manifest, dimpreună cu lista oficială a candidaților naționaliști.

Vă mărturisesc sincer că citind lista candidaților am rămas nedumirit. Nu m'am așteptat să văd candidați în toate cercurile românești, chiar și în cele în cari alegătorii sânt în minoritate, dar am așteptat ca partidul să pornească lupta electorală cel puțin în cercurile în cari majoritatea românească e covârșitoare.

În schimb am văzut însă că partidul a renunțat nu numai la cercuri în cari avem majorități considerabile și la alegerile trecute candidatul național a rămas în minoritate abia cu câteva voturi, — ci partidul a renunțat chiar și la un cerc în care la două alegeri trecute 1905 și 1906 am învins cu majoritate zdrobitoare.

Partidul național a renunțat la cercurile *Făget* (com. Caraș-Severie), *Năsăud* (com. Bistrița-Năsăud), *Lăpușul-unguresc* (com. Solnoc-Dobâca), *Aleșd* (Bihor), unde la alegerile trecute am avut candidați naționali, și a renunțat și la cercul *Sasca* (com. Caraș-Severin), unde candidatul național a reușit în două rânduri.

Cercurile aceste partidul național le cedează, fără luptă, partidului guvernamental — dar în schimbul a ce fel de promisiuni?

Cred că e în interesul campaniei noastre electorale, ca cei chemați să explice motivele cari au îndemnat partidul să renunțe la cercurile de sus.

Vă rog în consecință să publicați aceste rânduri și vă exprim dinainte mulțumirile mele.

Primiți, vă rog etc...«

Adunări populare.

Beiuș. Măine Sâmbătă, d. Dr. V. Lucațiu, candidatul cercului Beiuș, va pleca în cercul său însoțit de d. Dr. Mihali și alți membri ai comitetului central. Luni își va desfășura programul în Beiuș.

Cehul-Silvaniei. Duminecă își va desfășura programul în Băsești candidatul cercului dl Gheorghe Pop de Băsești. La adunare vor lua parte și Dr. Iuliu Maniu, Dr. A. Vaida și Dr. Ioan Erdeli.

Vintul-de-jos. Dl Manlu își urmează turneul prin comunele cercului și e primit prețutindeni cu extraordinară însuflețire. Invingerea e asigurată.

Arpaș. Invingerea candidatului Dr. A. Vaida-Voevod e sigură.

Candidatura la Sasca.

Din Caransebeș ni-se telegrafiază că d. Dr. Nicolae Ionescu și-a început turneul în cercul Sascei, unde a fost candidat cu program național.

Candidații guvernului în Solnoc-Dobâca.

Partidul guvernamental a publicat lista candidaților oficiali ai partidului în cercurile electorale de pe teritoriul comitatului Solnoc-Dobâca.

Sânt candidați în cercurile:

Dej.: Desbordes Ernő.

Gherla: Mártonffy Márton.

Iclodul-mare: Montbach Imre.

Sic: baronul Inczédi Samu.
Beclean: contele Bethlen Pál.
Lăpușul unguresc (majoritatea): Lajos. Partidul național-român.

Ileanda-Mare: partidul guvernamental dădea pe nimeni. Candidatul național român e d. Dr. T. Mihali.

Audiența...

Majestatea Sa a primit azi la cercurile generale și pe Jeszenazky pe lângă ministrul președinte al guvernului despre starea actuală a țării.

Candidații socialiști.

Dupăcum am anunțat și noi, conștientul despre o iminentă victorie a partidului creștin-social. Svonurile de demințite în modul cel mai echilibrat că partidul și-a lansat candidații la rînta electorală a partidului a lui însuși Giesswein, despre care se răsuflă partidul pentru a se reînnoiește clerical. Partidul creștin-social a pe 34 de circumscripții.

INFORMAȚII

ARAD, 13 Mai

— *Mangra păzit* de poliție. Oradea-Mare ni-se telefonează că o română din Oradea-Mare a fost prinsă în monstre împotriva părintelui său, care avea să sosiască azi noapte, cu 2 ore după miezul nopții.

Poliția, aflând despre demonstrații de noapte, a concentrat în gară și în jurul ei mari forțe polițiale, nepermițându-se să intre în gară fără legitimație tinerii cari plănuiseră demonstrații. Putut intra în gară la sosirea trenului.

Părintele Mangra de altminteri a sosit cu trenul cu care era așteptat să sosiască, ci avizat despre demonstrații se plănuiesc împotriva lui, și-a lăsat lătoriu.

În jurul reședinței vicariale noapte mai mulți polițiști, pentru a deca eventualele demonstrații, se afla și aici.

Seara târziu primim știrea că Mangra a sosit la Oradea azi-noapte rându-se la gara dela Oradea unde a mers în trăsură închiriată la reședința sa, în societatea a cărei secrete...

— *Regina României și regele Suediei*. Citim în »Gaz. Transilvaniei« spre Sinaia regele Suediei a sosit în oraș. Miercuri după amiază în gara Brașov a fost așteptat de regina Elisaveta care a venit în gara Brașovului dela Sinaia în automobil. Înălțil oaspeți, cari s'au prezentat cu o primărie foarte cordială, au stat o jumătate de oră când apoi cu automobilul spre Sinaia. Acela contesa Beldi, sora soției reginei, a fost fotografiat pe lângă regele Suediei, care era însoțit de un imbrăcat civil, iar regina Elisaveta de două doamne.

— *Logodna principesei României*: »Voința Națională« București publică următoarele referințe autorizați a desminti că răspândit de »Wossicshen Z.« produs de câteva ziare viene-

pretinsa logodnă a A. S. R. Principesei Elisabeta a României.

— **Cometa lui Halley.** La știrea de ieri că în 12 Mai dimineața, timpul fiind favorabil, am putut observa coada cometei pe o extensiune mult mai mare decât în ziua dinainte. Deși foarte slabă am putut-o urmări cu siguranță până la 15 grade (de 30 de ori diametrul aparent al lunii) lungime; de aici încolo încă pe jumătate atât abia se putea presupune. Altcum capătul cozii e chiar imposibil de definit, fiindcă se perde pe încetul. Zorile sânt de asemenea viete la răsărit încă la două ore, așa că și ele turbură fenomenul.

În ziua aceasta (12 Mai) cometa era la o distanță de 54 milioane km., deci o lungime a cozii de 23 milioane km. (distanța cometei din 19 Mai dela pământ) trebuie să corespundă în aceasta zi la o lungime aparentă de 25 grade. Din observarea făcută deci nu rezultă aceasta lungime, dar pentru aceea nu e nici exclusă, fiind capătul cozii așa de nedefinit. Atâta însă se poate spune, că partea, care eventual va ajunge până la pământ va fi extrem de fină, poate chiar neobservabilă. Dacă în noaptea dintre 18 spre 19 Mai chiar pe la 12 ore se va putea observa ceva zăre provenind dela vârful cozii cometei, acesta va fi semnul cel mai sigur, că aceasta are lungimea de lipsă ca să ajungă nu numai până la pământ, ci și mai departe.

Firește însă, că dacă va fi slabă nu se va putea remarca nici având aceasta lungime. Seara zilei de 19 Mai după ce va fi înnoptat se poate să vedem la sfârșit ceva zăre prevenind dela vârful cozii cometei, iar în zilele următoare se va vedea tot mai bine, rămânând cometa pe cer în primele zile cu fiecare zi câte un ceas mai târziu după sfârșitul soarelui. Aceasta va fi perioada cea mai favorabilă de vizibilitate, după cum am mai pomenit.

I. Corbu.

— **Dela românii din America.** Societatea »Unirea« a românilor macedoneni din America și-a ținut la 19 Aprilie adunarea generală. Iată ce scrie »Românul din America« despre această adunare:

»A fost una dintre cele mai interesante adunări ale societăților bravilor români macedoneni. Pentru prima dată au eșit în public trei macedonromâni Fărșeroți. Președintele G. Popescu a deschis adunarea. Secretarul Naum Popa Mihali vorbește despre viața școlară, despre societăți și viața socială. Nașu Popa-Nicolae Sdru, descrie viața nomadă a românilor și traiul lor. Descrie câncena luptă deln Coratoș cu antarfii greci; declamează și o pozie patriotică. Tânărul Nișu Popescu, un conferențiar bun, descrie răscoala bulgarilor și grecilor și suferințele Macedo-românilor. Face cunoscut numărul victimelor și numele lor. Au mai vorbit d-nii: D. Ciufec, Panaioti Tefugani, Vangheli Athanasescu și Banu Chendimenu.

— **Dela »Clubul român« din Viena** primim spre publicare următoarele informațiuni: În seara de 5 Maiu st. n. a avut loc în salonul restaurantului »Zum Magistrat«, în prezența persoanelor marcante din localitate, o convenire socială și literară a societății »Clubul Român«, datorită inițiativelor dlui Gh. Vitencu, vicepreședintele societății. La această convenire d. Dr. Lazar Popoviciu a vorbit despre socialismul național și socialismul internațional, în raport cu cultura popoarelor. Cu multă plăcere s'a ascultat pe urmă citirea hazlii comedii în două acte »Țața Leanca

la Constanța«. Autorul acestel piese e d. Ioan Trofin.

La 1/15 Mai societatea va da o frumoasă serbare pentru sporirea fondului de ajutoare al societății »Clubul Român«, serbare pusă supt patronajul valorosului nostru român general Al. Lupu.

Din partea Academiei Române s'au trimis pentru biblioteca societății clubului mai multe volume, pentru care dar vă rugăm ca și d'voastră să fiți interpretul mulțumirilor noastre.

— **Două miliarde pentru sanatorii.** Din New-York se anunță că miliardarul Rockefeller a hotărât să institue un fond 2 jum. miliarde (500 milioane dolari) pentru construirea și întreținerea de sanatorii de tuberculoși.

Aceste stabilimente vor fi înființate pe teritoriul Rusiei.

— **Greșeli de tipare.** În »Bibliografia« din nrul 90 al ziarului nostru, în rândul 5 de jos în sus, s'a tipărit din greșeală »politica externă a Ungariei« în loc de »politica școlară a Ungariei«.

— **Un mucenic al științei.** În Djedah, la Marea Roșie, era director al lazaretului de ciumași dela Abu-Sad, d-rul Italian Cesare Zanghella. A murit de ciumă, pe care a căpătat-o dissecând șoareci și sobolani morți de această boală. Tot de ciumă și tot în astfel de împrejurări au murit d-rul german Müller și d-rul portughez Pestana.

Acum câteva săptămâni a scris unui prieten că lucrarea îi merge foarte bine și că, în primăvara lui 1911 gândește să se întoarcă în țară. Zicea însă că a disecat 700 de șoareci și guzganii și că va ajunge la încheieri însemnate, — dacă într-o zi nu-l va doborî ciuma.

— **Episcopul și sora de caritate.** La Vercelli, în Italia de nord, s'a celebrat săptămâna trecută jubileul de 50 de ani de episcopat, al episcopului Monseignor Valfré di Bonzo.

Multă lume un cardinal și șase episcopi au asistat la sărbătorirea bătrânului Valfré, care a primit o mulțime de daruri, între cari un potir de aur, bătut cu pietre prețioase pe care l-a dăruit Papa împreună cu o scrisoare autografă.

Tot în acest timp, guvernul Italian a acordat o medalie de benemerență unei Surori de Caritate, *Suor Amadea*, care de mai bune de 60 de ani, nu a făcut decât să îngrijească și să supravegheze pe bolnavii din Spitalul din Vercelli.

Tot orașul Vercelli a sărbătorit cu multă dragoste pe *suor Amadea*, iar episcopul, M. Valfré, cu mâna sa l-a agățat pe modesta sa haină de soră de Caritate, medalia pe care și-a binemeritat-o.

În acele momente solemne, episcopul a povestit celor de față, un eveniment foarte dragălaș din lunga viață spitalicească a Sorei Amadea.

»Sânt mulți ani de atunci... *Suor Amadea* îngrijea într-unul din paturile spitalului de un tânăr, un soldat plin de foc și de entuziasm pentru cariera militară. Sora de Caritate, după ce a aflat ideile ce le avea soldatul, într-o zi, îi zise:

— »Dragul meu, lasă la o parte gloria militară și gândește-te la ceva mai frumos... Fă-te soldatul lui Cristos, și odată eu o să-ți sărut inelul episcopal.»

»Soldatul, mișcat în suflet de vorbele serei, când a eșit din spital, a lăsat armata, s'a făcut călugăr, apoi preot, a ajuns episcop mai întâi la Como și pe urmă... aici.»

Era chiar actualul episcop, soldatul de pe atunci.

Suor Amadea a avut noroc să-i sărute inelul episcopal, iar episcopul, cu lacrimile în ochi și cu inimile tremurând de emoție, a ajutat pe modesta haină a Sorei. medalia lucitoare.

— **O tragedie în lumea mare.** Ni se scrie din Roma: Un fapt unic în felul său, o tragedie care a răpit Italiei două persoane marcante, s'a petrecut alaltăeri. Protagonistii acestei tragedii sânt: Guido Pompili, deputat, fost sub-secretar la Externe în ultimul cabinet Giolitti și soția sa dna Vittoria Aganoor-Pompili.

Pompili, un om de 56 de ani, cult, inteligent, bogat, un om a cărui carieră politică și diplomatică îl notase ca o persoană de care Italia ar fi avut nevoie în viitor, — fusese trimis în Cameră de electorii din Perugia și își îndeplinise cu onoare și cu cinste, atât pentru electorii săi cât și pentru patrie, mandatul său.

Acum nouă ani, Guido Pompili se căsătorise cu Vittoria Aganoor, o femeie de 36 de ani pe atunci, inteligența spirituală, una dintre cele mai bune poiete ale Italiei. Într'adevăr, revistele italiene, și mai ales revista »La Nuova Antologia« a publicat multe din poeziile sale, iar acum de curând, un alt volum de versuri văzuse lumina zilei »Nouve Liriche«. cari i-au mărit faima și i-au confirmat titlul de poetă italiană.

Iată pentru ce ziceau la începutul acestor rânduri, că în perderea acestor două persoane, Italia pierde două ființe marcante.

Vittoria era bolnavă, și în ultimul timp, se supusese unei delicate și grele operațiuni de chirurgie ginecologică, soarta a voit ca șansele vindecării să fugă de Vittoria și după o săptămână de vaste încercări, poeta a murit, s'a tins senin ca un suflet nobil cum era dânsa.

Pierderea soției sale, a sdruncinat puternic simțămintele delicate ale lui Guido Pompili, și a doua zi s'a dus în camera în care nevasta sa zăcea moartă de 12 oare și și a tras un glonț revolver în tâmpla dreaptă, expirând peste câteva minute.

Această tragedie, întâmplată în lumea mare, atât pentru neașteptata sa soluție cât și pentru dramatismul cu care s'a produs, a pus în mișcare nu numai Roma, dar toată Italia.

Zărele, au scos ediții speciale, trimbând până departe triste vesa, Camera a arborat drapelul cernit, Regele a trimis condolențe și o coroană familiei, iar Regina, care cunoscuse și apreciasse pe poietă și pe femeie, a trimis o scrisoare autografă familiei.

Ieri, Luni cele două corpuri, au fost transportate la cimitir, iar lumea care se strânsese pe stradele pe cari avea să treacă, au dat acestui trist convoi, impunerea și solemnitatea ce întovărășește totdeauna pe morții patriei.

Perugia, unde Pompili fuse născut și unde fusese deputat, ca un ultim omagiu pentru valorosul ei fiu, a arborat drapelul cernit pe primărie, iar consiliul comunal a trimis o delegație care a urmat pe jos cortegiul funebru.

Și astfel, cum o dragoste puternică a putut să cucerească două suflete alese, o nenorocire a răpit aceste două suflete celor ce apreciau și stimau pe cei doi defuncți, iar Italia pierde două inteligențe și două ființe superioare.

— **Cutremur în Viena.** După cutremurele de pământ din America, alaltăeri cutremurul s'a simțit și în Viena și întreg Semmeringul. În Clogunitz izbizile s'au simțit foarte puternic timp de 4-5 secunde. Toate ciasnicele s'au oprit din mers, multe obiecte au căzut de pe pereși și tavanul caselor a crepat. Locuitorii au fugit înspăimântați din locuințe petrecând cea mai mare parte a nopții în liber.

— **Comoara unui cerșetor.** Un z'ar din Augsburg a duce știrea că zilele acestea a murit acolo un cerșetor în etate de 67 de ani care trăia exclusiv din mila oamenilor. Când au pătruns în cocioaba lui au găsit ascunși supt vatra 80000 de florini, vre-o 7000 în aur și cam 15000 în bancnote ungurești, turcești, rusești și alte hârtii, restul era obligațiuni. Înainte de moarte arsesse hârtiile de stat în valoare de 30000, dar aflându-se numărul lor, vor fi răscumpărate. Defunctul nu are pe nime și averea lui va trece în favoarea statului.

— **Conferința lui Peary în Budapesta.** Societatea geografică va ține în 20 Mai la 8 oare seara ședință extraordinară în sala cea mare dela »Vigadó«, când exploratorul Peary va desvolta o prelegere despre descoperirea polului Nord. Conferința va fi ținută în englezește și va fi însoțită de fotografii proiectate. Biletele de intrare costă dela 20 până la 5 coroane și se găsesc la biroul societății.

Gulere
și
Manșete.

Numai calitate bună.
Marca lanț.

SUC. EMMER FERENCZ
Weismayr Ferencz
Timișoara, centru, strada Hunyadi.

— **Catastrofa unul torpilor.** Din Londra vine știrea că torpilorul »VIII« pe când executa câteva manevre s'a scufundat deodată, căzând la o adâncime de 22 metri, fără să mai poată ieși la suprafață. Celelalte vase ale escadrei au lucrat o oră și jumătate ca să l poată scoate. Acelaș vas înainte cu opt ani s'a mal cufundat odată tot pe timpul manevrelor, înecând 16 oameni din personal.

— **Aventura unul archiduce.** Toate ziarele scriu despre aventura archiducelui Iosif Ferdinand, avută în drumul dela Salzburg la Linz. Venise din Salzburg cu automobilul și era singur. Pe drum s'a întâlnit cu un convoi de căruțe de țară încărcate, iar caii speriați începeau să svârle și amenințau să răstoarne trăsurile în șanț. Archiducele a micșorat viteza automobilului dar nu s'a oprit; dar vezi caii dracului n'au vrut să înțeleagă, ci se ridicau în două picioare și sforăiau pe nări. Atunci surugiul s'a sculat în picioare și învărtind harapanicul a trinit o injurătură de să n ghețe apa. »Cum te cheamă« zise archiducele oprindu-se în loc. »Ca au vară« răspunse acesta isbindu-l între ochi, și pe aici îi drumul. Archiducele s'a șters cu mâneca și privind pe urma lui a întreat de ceilalți cărauși, că cum îl cheamă.

»Vino-n coace«, răspunseră aceștia și-și văzură de drum. Archiducele a sărit în automobil și a alergat după geandarmi, să caute surugiul ce bătuse în drumul mare pe un străin ce n'avea scris în frunte căi neam de domn.

— **Catastrofa aeronanților americani.** În numărul de ieri am amintit despre prăbușirea unui dirigiabil, care plecase din Glasgow. Despre catastrofa primim ulterior următoarele amănute. Dirigeabilul a căzut aproape de Glasgow și aeronanții au fost găsiți în nesimțire, pe urmă i-au dus la spital. Clubul aronantic crede că nenorocirea a fost cauzată prin faptul că balonul se ridicase mai sus ca oricare până aci. Directorul avea cu sine pe un actor, prieten al său și insuflețit astrolog. Amândoi volau ca dela câteva mi de metri peste suprafața pământului se stu dieze cometa Halley.

— **Teatrul de varietăți din Arad.** Cu închiderea stagiunii teatrului, care va avea loc Luni se va deschide un teatru de varietăți în localul otelului Central din Arad. Luni la ceasurile 10 seara va avea loc prima reprezentație cu un bogat program de paisprezece puncte dintre cele mai variate.

Artiștii, puteri de forță, sânt recrutați dintre membrii teatrului din Budapesta și se fâgăduiește o seară de petrecere splendidă.

x **La croitoria universală.** I. Petrașcu, Sibiu — Nagyszében, Strada Cîsnădiei Nr. 30, Telefon 172. Se pregătesc cele mai frumoase haine, după croială cu și, pentru civili: fracuri, saloane, jachete, sacouri, pardesiuri, paltoane etc. Asemenea s'a execută pentru oficeri și voluntari, tot felul de uniforme, iar în depozit se află diferiți articli pentru uniforme: săbii, chipiuri, portofee, mănuși etc. Atrag deosebita atențiune asupra reverenzilor preoțești, ce se pregătesc în atelierul meu, după moda cea mai nouă. Comandele se pregătesc în timp foarte scurt.

— **La Librăria »Tribuna« și Librăria Die cezană din Arad se află de vânzare ilustrat-dela balul costumat din Arad. Prețul 50 fileri bucata.**

x **Pentru 60 de fileri, poți pregăti ușor acasă 2 litri licheruri Alasch sau Anisette, Benedictin, Chiar treuse, Curacao, Persecă, Pară imperială, Chimin, Cafea, Rosa, Vanilie, Silvoriun, Rachiou de drojdii și Rom.** 10 doze în prețul de 6 coroane, cu modul de pregătire expediază franco. **Burger Frigyes, farmacist în Cluj-Kolozsvár.**

Cronica socială și artistică.

Concert în Pecica. Ni se scrie: Tinerimea română d'aici în frunte cu învățătorul P. Russu, a aranjat în 2 Mai a. c. un frumos concert, la care deși toată ziua a plouat, a luat parte un considerabil număr de oaspeți; cu drept cuvânt

se poate afirma că atâta mulțime n'a fost nici când adunată la asemenea ocazie. Inteligența noastră a arătat că știe prețui arta și cultura românească. Stăinii nu ne-au dat nici ei uitării: au venit mulți ca să vadă ce știu românii face, dar sigur numai cu bune impresiuni s'au depărtat dela această petrecere impozantă.

Țeranii noștri ca și de alte, ori, au fost într'un număr frumos.

Punctele din program au succes minunat; diletanții s'au achitat cu succes de rolurile încredințate. Merită laudă în deosebi domnișoarele Silvia și Eugenia Moldovan, fiicele harnicului inv. Efrem Moldovan și d-șoarele Anicuța Dragoș, Catița Ugliș, Silvia Tașcă și Florița Tămășdan.

Frenetic aplaudat a fost dl P. Ugliș inv., care a fost sufletul concertului, și care cu precizie de adevărat actor s'a achitat de rolul său Merită laudă încă d-nii: A. Ioanoviciu, N. Barbu, S. Trifu, I. Tașcă și G. Popu, cari foarte frumos și nimerit au debutat.

După concert a urmat dans. Costumul național n'a lipsit. Străinii cu ochii admiratori priveau aceste porturi pitorești. Frumos îmcrăcate au fost d-șoarele: Silvia Moldovan, Femița Moldovan, Catița Ugliș, Anica Dragoș, Silvia Tașcă. Emilia Jorz (port din Secusig) Vioara Dehelean (port de pe luncă). Floare Picu, Florița Tămășdan; apoi damele Silvia Russu (port din Șuștra). Agra Luțai etc. cărora le-au șezut admirabil portul românesc. Fast-au'atâtea doamne, a căror notițe mi a scăpat, apoi multe vioae fete și feciori de țeran, iar domnișoare au fost următoarele: Valeria Budo (Nădlac), Ana Barbu, Natalia Ciorogar, Elvira Coloja, Ana Dragoș, Vioara Dehelean (Lunca), Catița Hertig, Aurelia Iriș, Tinca Ioanoviciu (Timișoara), Emilia Jorz (Lecusigi). Catița Latinca, Elza Latinca, Silvia Moldovan, Femița Moldovan, Flora Pacu, Ețica Rațu, Elița Rotar, Iuliana Rotar, Felicia Tămășdan, Flora Tămășdan, Silvia Tașcă, Vioara Ursu (Curtici). Catița Ugliș (Brașov), etc., etc. Animata petrecere s'a finit abia în zorile dimineții.

Coresp.

ECONOMIE.

Plata grânelor din Aradul-Nou

9 Maiu 1910.

S'a vândut azi:

grâu 800 mm.	10-80	11-80
orz mm.	6-10	—
ovăș mm.	6-50	—
secară mm.	7-60	—
păpușoi 400 mm.	5-30	5-40

Prețurile sânt socotite în coroane și după 50 kg

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 6 Maiu 1910.

Prețul cerealelor după 100 kgr. a fost următorul:

Oriz non	
De Tisa — — — — —	26 K. 90
Din comitatul Albei — —	27 » 05
De Pesta — — — — —	26 » 80
Bănățnesc — — — — —	26 » 40
De Bacica — — — — —	26 » 40
Secară de calitate I. — —	16 » 80
Orzul de nutreț, calitate I. —	14 » 75
Ovăs de calitate I. — — —	14 » 90
Cucuruz — — — — —	11 » 70

Poșta Redacției.

Mai multora. Mulțumite publice nu publicăm decât la partea taxabilă a foil.

Posta Administrației.

Teodor Stoianoviciu. Torac. Am primit 6 cor. abonament până la 1 Iulie 1910.

Redactor responsabil: Iullu Glurgiu.

»Tribuna« institut tipografic, Nichin și cons.

„Wällischhof“

aranjat după sistemul Dr. la cu toate întocmirile moderne fizicale și dietitice (1 oră și jum. dela Viena) în reglune rom. sănătoasă. Posta și telegr.

Maria Enzensdorfer

Cu deslușiri și prospecte stă la direcțiunea și medicul șef al stabi.

Dr. Marius

Josif Drăgan

Oradea-mare — Nagyvárad, Nagy Szabolcs (Lângă prăvălia Cailler).

Cea mai avantajoasă sursă de cumpărături publicul din Oradea-mare, comit. Bihorului și mitatele vecine. Haine în rate avantajoase jate ca în străinătate. Executare specială de calitate de materii engleze, scoțiene și din cartea de modă și gust. Mare asortiment de haine moderne. Comandele se execută prompt și

SZTOUKA

LUGOS SÓS SAVANYU

apă minerală de Sotâș contra răgușelii, turaiului. Remediul special pentru boli de

Kardos Miklós, reprezentant și vânzător gros pentru — ARAD. — Telefon

Se găsește la firma Daniel Lajos

Dür Kocsárd

Éles Armin

Färber Lajos și fratele

Nagy Farkas

Fejér Gyula

Hoffmann Ottó

Criensfeld Ignätz și alți. De asemenea orice cafenea și cârciumă mai bună.

Credit pe ipotecă, pe cambiu

și pentru oficanți

mijlocește

Herzog Sándor

A R A D,

str. Weitzer János

Telefon nr. 376.

CONCURS.

Dr. Pentru ocuparea postului de **comptabil** la Institutul de credit și economii „Zlătina” societate pe acții în Zlatna (Zăcottul Alba-inferioară), se publică prin concurs cu termen de 25 Mai 1910.

Condițiile împreună cu acest post sunt:

- Salar anual C 1200.— în rate lunare egale;
- Tantiema statutară.
- reflectanți se recere :
- să dovedească că au absolvat cu succes un, vre-o școală comercială ;
- să poșadă în vorbire și scriere limba română și maghiară ;
- să aie oareș-care rutină deja în afacere de bancă.

după un an de probă alesul va fi aplicat definitiv în serviciul băncii, pe când i-se va în vedere și ameliorarea salariului în proporție cu zelul și dibăcia dovedită. Postul e de a se ocupa imediat.

Zlatna, 4 Mai st. n. 1910.

Direcțiunea.

Fabricația cea mai bună de

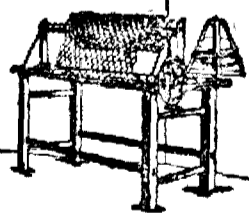
PIELE

de tălpi, fabricația proprie de partea sus a ghetelor, în asortimentul cel mai mare, cu toată scumpetea se găsesc prețurile cele mai ieftine în magazinul de pe al lui

Vyöngy Sándor
BUDAPEST III., Tavasz-u. 1.

Distins cu diploma de recunoștință în anul 1904.

Catalogul ilustrat a prețurilor gratuit.

Cele mai excelente instrumente pentru săparea de

fântâni arteziene

le pregătește și expediază

VÁRADY LAJOS

fabrică de instrumente

H.-M.-Vásárhely, VI., Ferencz-utca.

Nu trebuie să anteprenori; domeniile, comunele, singuraticii: singuri pot face săparea cu instrumentele mele.

— Prim lucrător mijlocesc. —

Recomand și mașini pentru împletitul de sîrmă.

Catalog de prețuri trimiț gratis și franco.

Premiat la 6 expoziții.

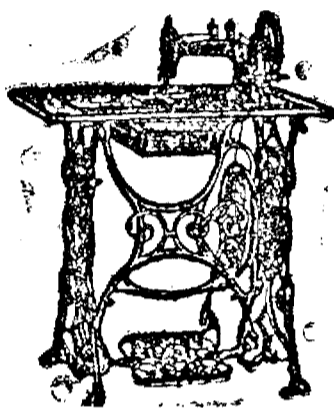
Anunț.

O văduvă de 32 ani,

intr-o comună fruntașă din Bănaț, cu drept de cărcimărit și ducăan cauf un bărbat pricepător în ale cărcimăritului și neguțătoriei; să fie român gr.-or. dar să nu fie bețiv și cartofar (cârtaș). — Scrisorile să se adreseze la administrația acestei foi supt adresa »Văduva«.

**STAMM EDE succesor
RESCH FERENCZ,**

atelier de mașini de cusut și biciclete în TEMESVAR, strada Merczi 4.

Gramofoane și Patefoane veritabile, precum și de cele fără diaphazon. Telefon nr. 459. — Preț curent gratuit. —

Arc magazin de mașini de cusut PFAPP de toată mărirea și cu prețurile moderate. Mare asortiment de Goarne. Prețurile se pot solvi și în rate.

**S'au ieftinit
cărbunii.**

Care de acum își câștigă sau abonează cărbuni și cochs pentru iarnă, economisește 25%!

100 Klgr. cochs de fabrică de gaz cor. 4'60.
100 Klgr. cărbuni de piatră salon de Prusia cor. 4'60.

100 Klgr. cărbuni de piatră salon de Jil c. 4'—.

100 Klgr. cărbuni de lemn fără praf cor. 6'—.

100 Klgr. de cărbuni pentru fauri cor. 4'60.

Róth József mare neguțător de cărbuni

Arad, Eötvös-u. 3.

Nr. Telefonulul 63.

Pentru fabrică, mori precum și pentru trierat expediez cărbunii de Prusia de calitate cea mai bună.

IOSEF JIKELI

SIBIU, str. Ciszădiei Nr. 47.

Telefon Nr. 190.

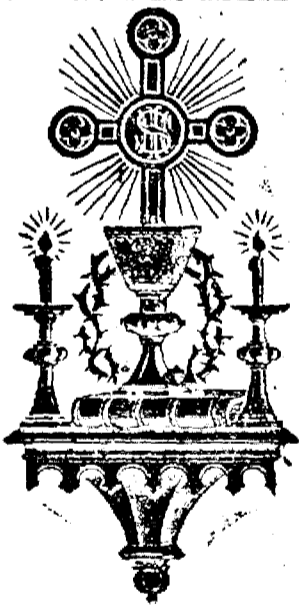
neguțătorie pentru articli de sticlă, porcelan și metal; fârfurii și blade înflorate, rame pentru icoane, globuri și lămpi, oglinzi și glde de sticlă.

Recomandă scule bisericești :

Cupă și vas de botez; Potire argintate pe dinăuntru aurite; Cădelniță; Căldărușe pentru apă sfințită; Candele de părete de bronz; Candele argintate; Cruci; Sfeșnice de altar; Candelabre.

Ieftin de tot: Candelabru aurit, pentru 6 luminări, în mijloc cu vas pentru unt-de-lemn și glob de sticlă roșie cu prisme de sticlă cu tot K 43.—

— La dorință servește cu catalog gratis și franco. —

Prăvălie nouă de

ghete pentru dame și bărbați

Gradea-mare—Nagyvárad.

În colțul str. Rákoczi și Nagy Sándor. (Lângă Czillér.)

Am muncit ca croitor în Budapesta și străinătate și mai în urmă am fost mai mult timp conducător de prăvălie la renumitul pantofar Ferenczi din Cluj. În urma experiențelor câștigate pregătesc neexceptionabil și cu prețuri moderate ghetă americane și franceze pentru bărbați, femei și băieți, mai pregătesc și ghetă orthopedice conform ordinilor medicale pentru picioare bolnave, apoi cizme elegante (ciobote) pentru vânători și pentru călărit. — La comanda din provincie este de ajuns trimiterea unei ghetă folosite. — Rugând binevoitorul sprijin al on. public, sunt cu distincă stimă:

PAROCZAY MÁTYÁS, pantofar.

MEGYERI IMRE

văpsitor de haine, curățător chimic, broderie, și institut pentru spălatul rufelor cu abur, în **ALBA IULIA. Gyulafehérvár. Széchenyi-u.** (lingă biserica călug). Primește curățiri lucioase și fine, curățire de trusouri, albituri de desupt, de masă și de pat, perdele și orice lucruri din bransa aceasta cu prețuri foarte moderate. Curățire și clopsitorie chimică de tot-felul de haine pentru bărbați și femei, pardesii fără a le desface, apoi materii de mobile, perdele, dantele etc., cu prețurile cele mai moderate.

In atențiunea damelor!
S'a isprăvit cu fața urâtă!
Alfia americană contra petelor.

E cel mai bun, dur și nestricăcios remediu contra petelor, a phitriadisului și a tuturor necurățărilor din față. E singurul remediu neîntrecut încă, recomandat de mai multe celebrități medicale, pentru curățirea de pele, phitriadis și ephelides. In străinătate se expoartă en-gros.

Un borcan costă 2 cor. și porto postal 20
 Se găsește exclusiv la **Molnár János** — Farmacie la Dabul și inventator și fabricant: **Szombathely, Főu.**

Primal atelier ardelean aranjat cu putere electrică pentru scobirea pietrelor și fabrică de pietrii monumentale

GERSTENBREIN TAMÁS és TÁRSA sculptor și mălestru pițrar.
 Atelierul central al fabricei: **Kolozsvár, Dézsma-u. 21.**

Magazin de pietrii monumentale, fabricate proprii din: marmoră, labrador, granit, sienit etc. Kolozsvár, Ferencz József út 25.
 Cancellarie Centrală:
Nagyszeben, Fleischer gasse 17.
 Filiale: Déva, Nagyvárad.

ZOMBOR SANDOR ortoped și fabricant de instrumente medicale.

Am onoare a aduce la cunoștința on. domni medici, că am deschis în **Oradea-mare—Nagyvárad Uri utca nr. 26,** un atelier pentru instrumente medicale,

conform cerințelor moderne de azi, unde se pregătesc tot-felul de instrumente specialiste și alte mașini de bransa aceasta și primesc și repararea, - ascuțirea, lustruirea și nichelarea acestora. — Pregătesc după cel mai nou sistem aranjamente de spital, mese pentru

operație și pentru examinare, du' apuri pentru instrumente speciale și de legat, precum și membre artificiale mașini orthopede pentru umblat și pentru îndreptarea corpului, etc. corsete artificiale ș. a. Comandele din provincie se execută prompt și conștiințios.

— Tot-felul de pâine bună de cartofi din Brașov

TENTESCH VILMOS JÁNOS brutăritor de
 :- Brașov—Brassó, Közép u. 23. (Ó-Brașov)

Pâinea întărește inima omului.

Specialități de prăjituri: pesmet (biacuit) de ovăs și grâu pentru sănătate, pâine laci pentru diabeti, pâine de ovăs pentru reconvalescenți, pâine Graham, prăjituri cu nuci Graham, pâine de nuci Graham, pesmet (zwieback) de nuci Graham, pesmet (zwieback) de nuci Graham, pâine fină și dură Graham pentru — și suferinzi de stomach și pentru nutrirea prand. Cafa-caramel-cereale poame, extracte de nucă (nut de nucă).
 Distins la expoziția internațională a brutarilor în anul 1907, din Budapesta cu medalia de aur și la expoziția internațională de igienă din Paris cu medalie de aur și cu dipl. de on. Catalog gratuit.
 Specialități de prăjituri și pesmet (zwieback) de

Nou atelier de fotografiat în

Kolozsvár, Mátyás Király-tér 26.
 Lângă apotheca lui Hintz.

Am onoare a aduce la plă uta cunoștință on. public, că deschis nou atelier de fotografiat în piața Mátyás Király și e aranjat după recerintele timpului modern, provizor cu mai noi mașinari, stă la dispoziția on. public. — In atelier pregătesc fotografii protalbin, lucii și mat, — chipuri de aquarel, pigment și argint-brom. — Recomand în decorațiile mele fotografii de copii, pentru cari la expoziția co'ară am fost distins cu medalia de aur. — De altceva tesc și tablouri, grupe etc. In execuțiile cele mai noi și mai bune.
 Atelierul e deschis și în dumineci și sârbăteri.

Cu deosebită stimă:
Csizhegyi Sándor, fotograful

CIRCUL Frații VILLAND ARA
 Piața B

va sosi cu un tren special **Sâmbătă** în **14 Mai** și-și va ține

reprezentafie de deschidere cu un bogat program de gală.

Duminică 15 și Luni 16 Mai câte

2 reprezentații 2

In zi de serbătoarea se dau reprezentații

după amiazi la **4** și seara

Marti în 17, mare reprezentație

Bilete se pot cumpăra înainte la magazinul
BLOCH.

că volfi să cumpărați mezeluri și șuncă
— din loc curat și pregătite gustos —

Să vă adresați:

fabrica de măcelărie și cărnărie cu putere
electrică (fond. în a. 1879) a lui

SZLOCZKY TESTVÉREK

— KOLOZSVÁR, Mátyás király tér 23. (Iparospalota)

unde se pot căpăta zilnic următoarele mezeluri:

— — —	Cârnați șuncă	— — —	Galantin de mai
— — —	Rollui-șuncă	— — —	Mosaic
— — —	Rusesc	— — —	Picior umplut
— — —	Rollut rusesc	— — —	Mortadella
— — —	Paranen	— — —	Gottba
— — —	Măieș rece	— — —	Mensel
— — —	Caș rece de măieș	— — —	Caș de limbă
— — —	Pastete de mai	— — —	Sângerete cu slănină.
— — —	Rollui de pept	— — —	Limbă umplută
— — —	cu felurite umfături ș.a.	— — —	Rollui de carne
— — —	cu sânge, mai, limbă.	— — —	Galantin de vițel
— — —	Terță de carne	— — —	Pastete de ciuperci
— — —	Cracovean	— — —	Pastete de mai de glscă.

Comandele, atât cele din pro-
vință cât și cele din loc, se
execută prompt și în calitate
neexceptionabilă.

Recomandăm preparate pro-
prie, precum și șunce de Cașovia
și Praga, carne fină, slănină
albă, afumată, ardeiată, fiartă și
pentru unsoare și unsoare proas-
petă de porc.

Cărnuri proaspete, ș. a.
carne de vită, de vițel mare și
sugător zilnic carne de porc
și de miel dimineața dela orele
6—1 și d. a. dela, 3—8^{1/2}.

Urmașul lui P. SORS

FRANZ AGNICSEK

Temesvár-Fabric, Dreikönig-G. 30—32.

Iși recomandă atelierul său pentru ori-ce fel de

trăsuri și curelărie

pe lângă prețurile cele mai ieftine. Ori-ce reparaturi la
trăsuri noi și vechi se efectuează repede și prompt.

— Telefon pentru oraș și comitat Nr. 318. —

Atelierul special de reparat al renumitelor firme:

SCHMEREK & SZABÓ

— Temesvár-Jószefváros, Bonnáz-u. 14. —

Primește tot-felul de reparări și transformarea mo-
toarelor cu benzin, gaz și ulei brut, absorbitoare
de gaz, locomobile cu benzin și ulei brut și Arla-
puri p. trierat. Bastimente cu benzin, pompe-motor.
Mașină de fabricat ghiță. Montări specialiste de
mori cu prețuri moderate, precum și reparări de
automobile, bastimente și biciclete-motor. Depozit
de articlii tehnici. Fișele magnetice. Unsoară. Material
de condensare. Arzătoare cu acetilen. Material
pentru instalări cu electricitate. Cereți catalog de
prețuri și prospect gratuit. — Serviciu conștiințios
— Telefon pentru oraș și comitat Nrul 318. —

Calendar de noroc pe 1910.

Alegeți grabnic numerii cari cad de ziua nașterii sau onomasticeii D-voastră, căci norocul unei clipe a adus multora bogăție și bunăstare.

Januarie	Februarie	Martie	Aprilie	Mai	Iunie	Iulie	August	Septembrie	Octombrie	November	Decembrie
1 2102	1 79229	1 67801	1 39187	1 45906	1 52224	1 4489	1 95861	1 55393	1 64772	1 9994	1 95871
2 13957	2 22611	2 3108	2 90643	2 52117	2 19507	2 11191	2 69440	2 64833	2 52255	2 11130	2 91620
3 9928	3 38706	3 22615	3 78852	3 2123	3 2130	3 69229	3 93465	3 9917	3 24836	3 39128	3 94813
4 11161	4 46575	4 90611	4 67824	4 16013	4 11104	4 52214	4 22671	4 13964	4 19429	4 92854	4 7901
5 7902	5 16033	5 75806	5 55352	5 37978	5 39137	5 91211	5 19497	5 90627	5 2223	5 108720	5 79044
6 16003	6 24659	6 6777	6 22458	6 51686	6 16009	6 74918	6 24669	6 79368	6 19024	6 45923	6 39135
7 39105	7 19437	7 17858	7 19503	7 39197	7 90092	7 90616	7 9938	7 20217	7 4488	7 95859	7 22472
8 45912	8 91219	8 23451	8 18355	8 65812	8 75822	8 38642	8 55506	8 74960	8 11193	8 45996	8 19130
9 33303	9 75803	9 16594	9 24667	9 74905	9 23925	9 19438	9 3141	9 11132	9 52436	9 7916	9 45979
10 19127	10 108722	10 33312	10 4476	10 22617	10 66744	10 6797	10 13989	10 65903	10 63913	10 51694	10 65919
11 22456	11 74971	11 3505	11 11154	11 18311	11 64732	11 2255	11 24926	11 6414	11 52231	11 75850	11 64726
12 17354	12 90620	12 11127	12 64826	12 55504	12 24636	12 45984	12 17374	12 11166	12 2815	12 92836	12 79364
13 3105	13 24929	13 4360	13 90614	13 33124	13 52238	13 37206	13 7921	13 79032	13 13196	13 19503	13 78877
14 9902	14 22613	14 19408	14 107550	14 41479	14 69004	14 63920	14 55584	14 35845	14 33121	14 6795	14 69028
15 16011	15 78967	15 24930	15 75824	15 66670	15 19532	15 53831	15 78963	15 52130	15 52226	15 16005	15 24775
16 13198	16 69020	16 92438	16 39200	16 90921	16 74909	16 69248	16 91622	16 23422	16 33407	16 51692	16 19141
17 66700	17 4477	17 79355	17 2901	17 95875	17 2207	17 79358	17 64850	17 19139	17 79035	17 91222	17 18336
18 55209	18 16016	18 67805	18 16031	18 92877	18 13187	18 94822	18 9901	18 17371	18 85856	18 22631	18 78884
19 52280	19 2202	19 33464	19 45905	19 13999	19 9407	19 74963	19 52827	19 2903	19 66745	19 91616	19 92882
20 90608	20 66709	20 24947	20 78986	20 2111	20 67821	20 24684	20 94805	20 33481	20 19470	20 74924	20 74908
21 74912	21 7903	21 39111	21 90454	21 34962	21 5560	21 9911	21 46568	21 78889	21 17366	21 39122	21 39158
22 92427	22 65936	22 92853	22 34946	22 52237	22 16008	22 22620	22 2278	22 90940	22 38727	22 9462	22 33391
23 18392	23 2155	23 107528	23 18307	23 91601	23 79367	23 52149	23 35820	23 64847	23 79030	23 38721	23 74915
24 23405	24 11107	24 74930	24 13978	24 74993	24 93453	24 34955	24 16097	24 9460	24 52137	24 13982	24 92880
25 24927	25 63903	25 9952	25 24693	25 4367	25 64711	25 2128	25 99605	25 13983	25 22023	25 90457	25 79047
26 19405	26 13969	26 16017	26 20203	26 38602	26 52402	26 22493	26 23901	26 2296	26 37996	26 79049	26 23409
27 22610	27 2147	27 24942	27 9998	27 33107	27 6794	27 17875	27 19454	27 55533	27 107535	27 92891	27 90461
28 18304	28 53829	28 52217	28 11198	28 52209	28 74932	28 46554	28 29190	28 75840	28 90466	28 9935	28 24666
29 3533	29 25802	29 51687	29 79050	29 95868	29 33425	29 33425	29 4390	29 92476	29 23477	29 49518	29 19402
30 2107	30 23904	30 38662	30 74941	30 107541	30 41487	30 41487	30 78955	30 46563	30 91626	30 38639	30 9916
31 13994	31 52101	31 9987	31 9987	31 9987	31 3536	31 3536	31 95852	31 65908	31 65908	31 95773	31 95773

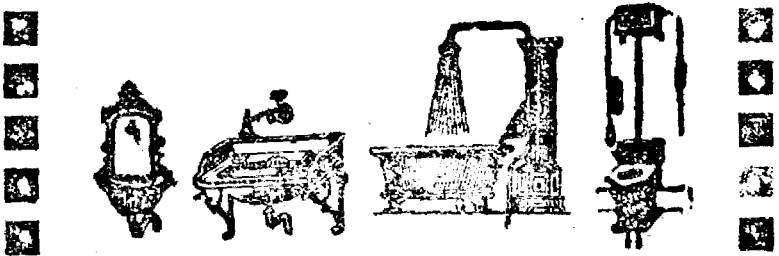
Tragerea clasei întâi a lotăriei de stat XXVI reg. ungurești, va avea loc în 19—21 Maiu 1910.

Prețurile lozurilor clasei întâi sunt: Intreg 12 C., Jumătate 6 C., Sfert 3 C., Optime 1.50 Cor.

Trimiterea lozurilor se face după administrarea prețului sau contra-ramburs. Cecuri de poștă pentru plătire gratuită li stau p. t. clientele
la dispoziție. Celor interesați, după ori-ce tragere se vor trimite listele oficiale.

Banca GAEDICKE, BUDAPESTA
str. Kossuth-Lajos 11.

BERNACSIK JOZSEF căldărar și specialist pentru apaducte

Primește orice lucrări și reparaturi din acest râm, atât hărăgărie cât și apaducte. Recomandă atenții publicului și arhitecților, noua sa invenție brevetată și scutită contra ingheațului, pentru spălarea latrinelor; invenția superioară celor asemătătoare, cari se află în circulație, pentru mecanismul ușor și aplicabil oriunde. Am fost aplicat 10 ani ca primul monter la apaductul orașenesc din Oradea mare.

SENZAȚIE!

Marele magazin de modă

aranjat după modelul orașelor mondiale

a lui

Püspöky Miklós

Kolozsvár, Mátyás király-tér 20.

(In propria casă, edificată pentru acest scop).

== Secții deosebite. ==

Modă bărbătească | Modă pentru copii

Modă pentru femei | Trusouri.

Rufărie, Pânze, Albituri.

Pentru atelierul meu de împletii ciorapi, primesc orice comande.

== LIMONATA KRISTÁLY ==

se poate purta în buzunar,
e cea mai ieftină și cea mai bună limonată.

Limonată contractată în praf. Se poate foarte ușor purta în buzunar. O porție 6 fileri. O cutie pentru turiști cu 12 porții 80 fileri. Face bune servicii la excursii la sporturi și militari la exerciții. Se găsește în orice prăvălie de delicatose și coloniale. Disponibilă în orice apă dă o limonată ireproșabilă. — O porție — fabrica de limonată Kristály a lui

KERTESZ ERŐS

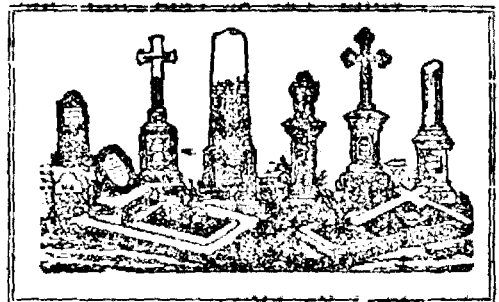
farmacist în SZABADKA, 103. Tr.

In atenția onoratelor damelor
In salonul de modă pentru
pălării speciale de damă
deschis în Sibiu, Reispargasse
al d-nei **Johanna Jekel**

se găsesc în bogat asortiment cele mai noi
de Paris, atât gata cât și forme numai de
liberă și neobligătoare, prețurile cele mai
Se primesc totfelul de reparaturi și
pălării de doliu se fac gata în 24 ore.
Se află în depozit tot felul de resturi
pentru dame, moderne și prima calitate.

RICHTER și ZEPER

BISERICA-ALBĂ pietrari — VĂ
— Szászky-ut 112. — ↑ ↑ ↑ ↑ Ferenc

Recomandăm public din Vă
cele mai
**MONUM
MORMA**
de granit
dian, sien
dor, marmoră albă de Ruschița, trachit pe
și pentru tot felul de zidiri.
Liferăm din piatră proprie tot felul de lucrări de
Depozit de piatră de hotare.

Prima fabrică de calapoade și

== (Első kolozsvári kaptafa és sámfagyár)

:- Cluj-Kolozsvár, Kis Szamos-u.

Recomandă **calapoade** și **calupe**
bune, pregătite din lemn excelent uscat, pe
pune un pond
deosebit. ==
Comandele din ::
provință se execută
pe lângă rambursă
prompt și cu prețu-
rile cele mai ieftine.
erviciu excelent

